EKİM

İşçi sınıfının kurtuluşu kendi eseri olacaktır

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ, BİRLEŞİN!

Sayı: 154, 1 Ekim '96

Komünist hareket parti olmanın eşiğinde

Yıldönümünde durum değerlendirmeleri

9 düzenli yayın yılını geride bıraktık

Ekim'in elinizdeki 154. sayısı 10. yıla bir ilk adım oluyor. 1 Ocak 1993'ten beri 15 günlük bir periyodla çıkıyoruz, üç ay sonra tam dört yıl dolacak. Bu komünist yeraltı yayıncılığının açık bir başarısıdır. 9 yıllık düzenli bir yeraltı yayını, komünist yeraltı yayıncılığı için paha biçilmez bir deneyimdir de aynı zamanda. Tekelci burjuvazi zaten profesyonel bir iç savaş aygıtı olan devletini sürekli yeni adımlarla tahkim ediyor. Bu, devrimci siyasal mücadelenin gelecekte daha ağır koşullarla yüzyüze kalacağının dolaysız bir göstergesidir. *Ekim*'in illegal yayını çerçevesinde 9 yıldır biriktirdiği zengin deneyim, bu zorlu gelecekte, partimiz için büyük bir kolaylık kaynağı olacaktır.

Evet partimiz için! Girmekte olduğu 10. yayın yılının bu açıdan *Ekim* için apayrı bir anlamı vardır. *Ekim*, 9 yıllık yayın yaşamı boyunca, işçi sınıfının komünist öncü partisinin, komünist bir işçi partisinin ideolojik ve örgütsel temellerinin döşenmesinde tayin edici bir rol oynamıştır. Türkiye işçi sınıfının komünist öncü partisini inşa etme çabası gelinen yerde artık somut bir pratik planlama süreci aşamasına ulaşmış durumda. Ve *Ekim* 10. yayın yılını doldurduğunda, artık komünist bir işçi partisinin Merkez Yayın Organı konumu kazanacak, hareketimizin parti öncesi ismini partimizin Merkez Yayın Organı sıfatıyla devam ettirmenin onurunu taşıyacaktır.

Bugüne dek *Ekim*'in yayın yıldönümlerini çoğu kere çok yönlü, kimi zaman ise belirli bir konu üzerinde odaklaşan politik değerlendirmelerin vesilesi olarak kullandık. Bu gelenekselleşmiş davranışı bu yayın yılında da sürdürerek, devrimci siyasal mücadelenin bugün güncelleşen bazı sorunlarını kısaca değerlendirmek ve bunu komünistlerin partileşme alanındaki güncel sorumluluklarıyla birleştirmek istiyoruz.

Düzen cephesi: RP terbiyeden geçiyor

Son dönemlerde rejim cephesinde yaşanan en önemli gelişmelerden biri Refah Partili bir hükümetin kurulmuş olmasıdır. RP'li bir hükümet bu aşamada tekelci burjuvazi için tercih edilir bir durum değildi. 20 Aralık genel seçimlerini izleyen hükümet kurma girişimleri bunu açıkça göstermişti. Fakat seçimlerin ortaya çıkardığı parlamento tablosu ile tekelci sermayenin tercih ettiği partilerin kendi aralarındaki rezilce dalaşmaları, sonuçta RP'li bir hükümeti gündeme getirdi. Hükümet krizine çözümsüzlüğü artıracağı kesin olan bir erken seçim dışında başka alternatif bulamayan tekelci sermaye, sonuçta RP'yi "deneme"ye razı oldu.

RP'nin "denenmesi" dönemi gerçekte "RP'nin terbiyesi" dönemi olacaktı. Bu baştan biliniyordu ve henüz üç aylık kısa bir icraat süreci bile RP'nin bu tür bir terbiyeye fazlasıyla hazır ve gönüllü olduğunu gösterdi. Ve RP'nin bir an önce hükümet olma ısrarının gerisinde, öteki nedenler yanında, bunu tekelci burjuvaziye ve ABD emperyalizmine bir an önce gösterme kaygısı

da vardır. Soruna egemen sınıf blokunun farklı kesimlerin kendi arasındaki çıkar çelişmelerine dayalı farklı bazı tercihler üzerinden değil de sermaye ile emek arasındaki temel çıkar çatışmalarından bakıldığında, şu açıklıkla görülür: RP, dört dörtlük bir düzen partisi olduğunu göstermiştir. RP, ABD emperyalizmi tarafından empoze edilen ve MGK tarafından formüle edilen tüm temel düzen politikalarına tam bir uyum göstermiştir. Halihazırda buna aykırı görünen tek uygulama Erbakan'ın dış gezileri olarak görünüyor. Fakat koparılan tüm yaygaraya rağmen Erbakan'ın bu girişimlerinin sembolik olmaktan öteye bir değeri yoktur. RP'nin dokunamayacağı bir alan varsa eğer, bu tam da Türk tekelci burjuvazisinin ABD emperyalizmi ve NATO yörüngesindeki dış politikasıdır. Tekelci burjuvazinin sınıf egemenliği yıkılmadıkça bu politikanın esas doğrultusunu değiştirmeye hiçbir düzen içi kuvvet güç yetiremeyecektir. Nit*Ekim* yıllardır ABD ve siyonizm karşıtı propaganda ile kitle desteği alan RP bile, hükümet olur olmaz, tekelci burjuvazinin siyonist İsrail ile girdiği yeni ilişki sürecine kuyruğunu kısarak boyun eğmiştir. Dahası, Erbakan, sembolik değeri RP tabanını tatmine ve aldatmaya dönük olan dış gezilerini Türk tekelci burjuvazisinin iktisadi ve bazı siyasal (örneğin Kürt sorunu) çıkmazlarına çözüm aramak amacı ve gayreti çerçevesinde gerekçelendirmiştir. Bu iddiada samimi olduğuna herhangi bir şüphe de yoktur.

RP kendini tekelci burjuvazinin bugünkü temel ihtiyaçlarına uyarlamaya fazlasıyla hazır bir düzen partisidir. Bu bilinen bir durumdu ve hükümetteki tutumu bunu artık daha somut olarak da gösteriyor. Fakat bu gerçek, RP'nin hükümet olması olgusunun kendine özgü politik önemini yine de azaltmıyor. Bunun bir kaç nedeni var.

RP, 12 Eylül'ün ardından devrimci hareketin ezilmesi ve sosyal-demokasinin öteki sağ partilerle aynileştirilmesi koşullarında, kitlelerin karşısında resmi politika söyleminin dışına çıkabilen ve sosyal demagojiyi etkin biçimde kullanabilen tek parti olarak kaldı. Nitekim özellikle büyük kentlerin yoksul katmanları içinde yıldan yıla büyüyen etkinliğini bu sayede kazandı. Bugün RP artık hükümette ve koalisyonun büyük ortağı durumunda. Uzun yıllardır düzen içi politika platformunun tek "muhalif" partisi olarak görünmeyi başaran bir parti olduğu düşünülürse, bu gelişmenin taşıdığı önem açıkça ortaya çıkar. Zira bu, düzenin temel politikalarına gerçekte bir itirazı olmadığı halde, demagojik bir sosyal-siyasal muhalefetle yoksul yığınların geri kesimlerini bugüne kadar kolayca aldatabilen tek "muhalif" partinin bunu artık eski kolaylıkla sürdürememesi demektir. Kuşkusuz bu demagojide ve politik manevrada fazlasıyla kıvrak olan RP'nin yoksul yığınlar üzerindeki etkisini bir anda ve kendiliğinden kırmayacaktır. Fakat buna uygun bir zeminin oluştuğu da bir gerçektir. RP'nin hükümet etme süreci uzadığı ölçüde, bu zemin güçlenecek, RP'nin sosyal demagojisine aldanmış yığınların gerçeği görmesi kolaylaşacaktır. Eğer düzen kendi içinden bu kopuşu bloke edip saptıracak başka kanallar yaratamazsa, bu kesimlerin mücadeleye yönelmesi de aynı şekilde kolaylaşacaktır.

Fakat RP'nin hükümet olmasının politik açıdan önem taşıyan bir başka yönü daha var. Yığınların dinsel duygularının istismarı üzerine politika yapan RP bünyesinde çok güçlü bir şeriatçı eğilim taşımaktadır. Bu nedenledir ki, RP'nin bugün hükümette bulunmasını bir olanak olarak değerlendiren tekelci sermaye, yeri geldiğinde, onun bu konumunu laiklik-Atatürkçülük perdesi altında saptırıcı çıkışlara dayanak yapabilme olanağına sahiptir. Nit*Ekim* Erbakan'ın Libya gezisi ile Ankara'daki şeriatçı gösteri ardından sergilenen ve darbe tartışmalarına zemin olarak kullanılan kampanya, bunun küçük bir ilk örneğidir. RP'nin ideolojik kimliği ile bünyesinde taşıdığı militan-şeriatçı eğilimler, her an bu tür provokasyonların laiklik ve Atatürkçülük adına sergilenmesine son derece uygun bir zemin oluşturmaktadır. Bu tür provokasyonlarla sosyal muhalefeti laiklik perdesi altında saptırmak olanaklı olabileceği gibi, asıl hedefi bu muhalefeti ezmek olacak olan bir "müdahale"yi meşrulaştırmak da mümkün olabilecektir. Bu bugün için tekelci sermayenin, onun vurucu kolu olan ordunun elinde gerektiğinde kullanılacak bir potansiyel imkandır.

Düzen cephesi: Devletin tahkimatı sürüyor

Fakat düzen cephesinde asıl dikkate değer gelişme, devletin tahkimatı doğrultusunda atılan yeni adımlardır. Tekelci burjuvazi bunu 12 Eylül'den beri aralıksız yapıyor. Devletin yasal ve kurumsal yapısını sürekli yeni adımllarla güçlendiriyor.

Türkiye'de '60'lı yılları izleyen büyük sosyal çalkantılar, beraberinde, o güne kadar Kürt isyanları dışında önemli bir muhalif çıkış görmemiş devletin yetersizliklerini de açığa çıkardı. 12 Mart askeri darbesi, o günkü toplumsal-siyasal muhalefeti bastırmanın ötesinde, devletin bu alanda açığa çıkan yetersizliklerini gidermek amacına yönelikti ve bu doğrultudaki ilk önemli müdahale idi. Fakat 12 Mart'ı hemen izleyen ve yıldan yıla büyüyen büyük devrimci kitle hareketi çok geçmeden alınan önlemleri pratikte boşa çıkardı. Dahası, devrimci halk muhalefetinin dolaylı ve dolaysız genel basıncı altında, bir çok devlet kurumunda önemli zaaf alanları oluştu. 12 Eylül askeri darbesi devrimci halk muhalefetini ezmenin ötesinde, kendini önceleyen 20 yılın derslerini de gözeterek ve bu arada dünya ölçüsündeki karşı-devrimci deneyimden de en iyi biçimde yararlanarak, devleti bir çok açıdan yeniden düzenledi ve tahkim etti. Yapılan yalnızca devlet aygıtının kendi içindeki zaaf noktalarını gidermek ve ona baskıyı ve terörü meşrulaştıran ve süreklileştiren bir anayasal ve yasal temel kazandırmaktan ibaret de değildi. Daha da önemlisi, devlet aygıtı bu dönemde, baskı aygıtının kendi içindeki büyümesinin ötesinde, toplumsal yaşama hükmeden başka bazı kurumları da kendi organık uzantısına dönüştürerek, devasa bir genişleme de yaşadı. *EKİM 3. Genel Konferansı Değerlendirmeleri*'nde bu durum şöyle tanımlandı:

"12 Eylül operasyonu çerçevesinde tekelci burjuvazinin siyasal plandaki en önemli amacı, siyasal yaşam üzerinde mutlak bir tekel yaratma arzusuydu. Bunu yalnızca iktisadi gücünü kullanarak, medyadan kültüre kadar toplumsal yaşamın her alanını kendi denetimine almaya çalışarak yapmadı. Aynı zamanda devlet aygıtını da her bakımdan tahkim etti. Medyayı, üniversiteleri, önemli ölçüde sendikaları, öteki bir çok dinsel ve kültürel kurumu, çeşitli amaçlı vakıfları vb., devlet aygıtının uyumlu ve bu anlamda organik bir parçası haline getirerek, yönetim aygıtına devasa bir güç ve etkinlik alanı kazandırdı." *(Siyasal ve Örgütsel Değerlendirmeler*, Eksen Yayıncılık, s.125)

'80'li yılların ortalarında patlak veren Kürt özgürlük savaşı devletin tahkiminde yeni bir aşamayı işaretler. Devlet bu aşamada bir özel savaş aygıtı olarak tepeden tırnağa yeni değişim ve düzenlemelere uğradı. Yönetim fiilen ve alenen MGK şahsında tamamen ordunun eline geçti. Hükümet, parlamento ve partiler, militarist yönetim merkezinin uysal uzantılarına dönüştüler. Toplumun yönetilmesinde ve yönlendirilmesinde politik kurumlar işlevsizleştiği ölçüde, devletin baskı aygıtları ve medya ön plana çıktı. "Ülkenin birliği ve bütünlüğü" adına partilerin ve sözde "sivil" kurumların devlet aygıtının basit uzantılarına dönüşmesi sürekli yeni boyutlar kazandı.

12 Eylül'ün ardından devlet kendini geçmişin deneyimlerini gözeterek düzenlemişti. '80'li yılların ikinci yarısından itibaren Kürt halkına karşı yürütülen kirli yoketme savaşının ihtiyaçlarına göre düzenledi. '90'lı yılların başında bu kez gelişmekte olan toplumsal muhalefeti henüz politikleşmeden dizginlemeyi olanaklı kılacak tedbirlere yöneldi. Sistematik bir baskı ve terör uygulayarak yarattığı atmosferle yığın hareketinin politik bir mecraya sıçramasını engellemeye çalıştı. Bu amaç çerçevesinde, henüz son derece güçsüz ve kitle bağlarından yoksun durumda bulunan devrimci örgütlere kesintisiz bir terör uyguladı. Bu, kitle hareketinin gelişimini hızlandıracak öncü örgütlenmelerin gelişip serpilmesine olanak tanımama politikasıydı. "Anti-terör yasası" da bu ihtiyacın ürünüydü ve bununla devletin devrimci örgütlere yönelik sistematik terörüne yasal bir temel kazandırılmış oluyordu.

Devlet bu yasadan da aldığı güçle, fakat kendisini hiçbir biçimde bunula sınırlandırmayarak, yıllardır devrimci öncü güçler üzerinde askeri rejim döneminde bile görülmemiş bir terör uygulamaktadır. İşkence, infazlar, kayıplar, tutuklamalar, günlük olağan uygulamalar halini aldı. Bununla bir yandan devrimci akımların güçlenip serpilmesi

engellenirken, öte yandan tüm toplum üzerinde bir terör atmosferi yaratıldı. Bu atmosfer ise kitlelerde bir temkinliliği ve sinmişliği besledi. Başlangıçta, '87-91 döneminde, geniş işçi kitleleri 12 Eylül'ün koyduğu yasal çerçeveyi eylemle döne döne zorladığı ve onda hayli gedikler aştığı halde, bu gelişim çizgisi yeni bir aşamaya geçemeden kırıldı. Sonraki dönemin kitle hareketi barışçıl biçimler içinde sıradan hak arayışı sınırlarını aşamadı, ya da bunu ancak pek az durumda yapabildi

Tekelci sermaye baskı ve teröre dayalı politikalardan bugüne kadar arzuladığı sonuçları almayı başardı. Baskıları göğüsleyen, yasakları çiğneyen, iktisadi hak arayışlarının ötesinde siyasal hak ve özgürlükler eksenine oturan bir politik kitle hareketinin bir türlü gelişememesi bunu göstermektedir.

Bu deneyimi de gözeten sermaye, şimdi bir yandan devlet aygıtını yeni takviyelerle büyütmeyi sürdürürken, öte yandan baskı ve teröre dayalı politikalarına yeni yasal temeller hazırlıyor. Son İller İdaresi Yasası böyle bir adımın ifadesidir. Bu yasa bir yandan "anti-terör yasası"nı pekiştirirken, öte yandan onu bir başka alanda tamamlıyor. "Anti-terör yasası" esası itibarıyla devrimci öncü güçlerle ilerici muhalif aydınları hedefliyordu. Oysa ülke çapında fiili bir sıkıyönetimin hükümlerini içeren yeni "İller İdaresi Yasası" sınıf ve kitle hareketinin yolunu kesmeyi hedefliyor. Bu yasa doğrudan işçi sınıfı ve emekçilerin muhtemel bir politik hareketlenmesine karşı bugünden bir ön-hazırlıktır.

Ortada böyle bir hareketlenme henüz yokken tekelci sermayenin işi bu denli sıkı tutmasını, onun kendi düzeninin açmazlarına ve bunun toplumsal sonuçlarına ilişkin açık bilincinin bir göstergesi saymak gerekir. Tekelci sermaye, devletini gerek aygıt gerekse yasal temel olarak, patlak verecek politik kitle hareketlerine göre düzenliyor. Başlangıçta engelleyici bir rol oynayacak önlemler, bunun artık başarılamadığı bir noktadan itibaren ise, bu kez hareketi ezme amacına hizmet edecektir.

Devletin sonu gelmeyen bu tahkimatından devrimci görevler açısından çıkarılması gereken birbiriyle bağlantılı üç sonuç var. İlkin tekelci burjuvazinin karşılamak üzere hazırlık yaptığı devrimci kitle potansiyelini bir an önce açığa çıkarmak için en azami çabayı göstermek. Karşı-devrimci planları bozmanın da tek yolu budur. İkinci olarak, tüm bu tedbirlerin bugünkü öncelikli hedefi, devrimci öncü kuvvetleri imha etmek olduğuna göre, bunu boşa çıkaracak bir örgütsel yapılanmaya ve çalışma tarzına çok daha özel bir dikkat göstermek. Ki devletin devrimci örgütlere yönelik operasyonlarda sağladığı kolay başarı, bu alandaki görev ve sorumlulukların devrimci hareketin toplamı açısından önemine işaret ediyor.

Ve son olarak, nasıl ki devlet bugüne yönelik tedbirlerinin yanısıra geleceğin potansiyel tehlikelerine de kendini şimdiden hazırlıyorsa, aynı şekilde devrimci öncü de bugünkü görevlerini en iyi biçimde gerçekleştirmeye çalışmanın ötesinde, sınıf ve kitle hareketinin gelecekteki beklenmedik patlamalarını kucaklayabilecek bir ideolojik ve örgütsel donanıma kendini şimdiden hazırlamalıdır. Tekelci sermayenin gözle görülür şekilde devletini bir işsavaş aygıtı olarak hazırladığı bir sırada, devrimci hazırlık da bu gelişmeyi gözeten bir perspektifi somut olarak oturtmak zorundadır.

Sınıf ve kitle hareketi: Aşılamayan tıkanıklık

Sınıf ve kitle hareketindeki tıkanıklıklar sürüyor. Bunu kitle hareketinde 1 Mayıs'ı izleyen durgunluğu kastederek söylemiyoruz. Bu farklı nedenlere dayalı geçici bir durumdur ve çok geçmeden aşılacaktır. 1 Mayıs'taki provokasyon, bu provokasyona dayandırılan geniş çaplı karşı-devrimci kampanya ve bunun kitleler üzerindeki etkisi, nihayet kitlelerin alanlara çıkışını önlemek amacıyla gündeme getirilen yeni yasaklar ve bu çerçevede uygulanan vahşi terör, tüm bu etkenler birarada, çok sınırlı kalan kıpırdanmalar dışında yaz döneminin kitle hareketi açısından durgun geçmesini hazırladı. Devrimci hareket ise düzen cephesinin bu oyunlarını boşa çıkaracak bir politik çizgi izleme başarısı gösteremedi. Bu bir yana, bir çok çevrenin karşı-devrimci saldırının sağladığı başarıyı bile yakın zamana kadar yeterli açıklıkta gördüğü söylenemez. Zindan direnişleri üzerinden elde edilen politik başarı çok önemli bir olanak olmasına rağmen, bu, genel karşı-devrimci saldırıyı püskürtecek çıkışlara dayanak

yapılacağına, bu saldırının genel planda elde ettiği başarıyı gözlerden gizleyen bir perde işlevi gördü. Şaşırtıcı bir biçimde, devrimci çevreleri aşırı bir başarı rehavetine ve bir kısmı şahsında ölçüsüz sorumsuzluklara itti.

Sınıf ve kitle hareketinin asıl tıkanıklığı, ağır yaşam koşullarına ve sonu gelmeyen hak gasıplarına karşı sık sık gündeme gelen eylemliliklerin bir türlü politik bir mecraya girememesidir. Sermaye tüm işçi ve emekçi hareketine karşı genel bir iktisadi saldırı programı uyguluyor. Bu uygulamayı başarıyla sürdürebilmek için de sistematik bir baskı ve teröre başvuruyor. Demokratik hak ve özgürlüklerin son kırıntılarını yeni yasal düzenlemelerle ortadan kaldırıyor ve peşpeşe yeni yasaklar koyuyor. İktisadi saldırıya ve hak gasıplarına karşı açık bir duyarlılık gösteren işçi ve emekçi kesimleri ise, sermayenin saldırılarına kolay uygulama gücü kazandıranın bizzat bu önlemler olduğunu gördükleri halde bunun karşısına açık bir tutumla çıkmaktan hala geri duruyorlar. Sermayenin iktisadi ve sosyal kazanımlara yönelttiği saldırıyı göğüslemenin faşist baskı ve teröre dayalı politikayı püskürtmekten geçtiğini bildikleri, en azından hissettikleri halde, bunun karşısına dikilme gücü gösteremiyorlar. Bu olgunun kendisi, sermayenin terör ve baskı atmosferiyle sindirmeye dayalı politikasında hiç değilse bugün için sağladığı başarıyı gösteriyor.

Öte yandan sözkonusu tıkanıklığı, reformizmin sendikalarda ve kitle örgütlerinde, ve elbette bu sayede mevcut kitle hareketi üzerinde kurmayı başardığı etkinlik ayrıca besliyor. Reformist akımlar kitle hareketinin geriliğinden güç alıp etki sağlamakla kalmıyorlar, bu etkiyi kitle hareketinin geri çerçevesini süreklileştiren bir doğrultuda kullanıyorlar. Bunda reformist politik konumun kendi darlığının ötesinde, rejimin uyguladığı baskı ve terörün bizzat bu reformist çevrelerde yarattığı temkinlilik ve sinmişliğin de önemli bir payı var.

Yılların kitle hareketinin tüm deneyimi tüm açıklığıyla gösteriyor ki, sermayenin saldırıları politik bir çerçevede göğüslenmediği sürece, iktisadi ve sosyal hak gasıplarına karşı mücadele temel siyasal hak ve özgürlükler uğruna mücadele ile birleşemediği sürece, kitle hareketi aynı kısır döngüyü tekrarlamaktadır. Sınıf ve kitle hareketi bu kısır döngüyü bugüne kadar kendi iç dinamizmi ile aşmayı başaramadı. Genel devrimci hareket ise, işçiler ve kamu çalışanları şahsında somutlaşan bu hareketliliği politik bir mecraya sıçratmak çabalarında son derece yetersiz ve dolayısıyla sonuçta tümüyle başarısız kaldılar.

Fakat Gazi Direnişinin ardından yaşanmaya başlanan ve gelinen aşamada iyice belirginleşen bir başka önemli olgu daha var. Daha çok Kürt ve Alevi bir kitlenin yoğunlaştığı bazı emekçi semtlerinde kendini gösteren mücadele eğilimi, devrimci akımların önemli bir bölümünü işçi sınıfı ve kamu çalışanları hareketine müdahaleden hızla uzaklaştırdı. Bu sınıf ve kamu çalışanları hareketi cephesinde meydanın büyük ölçüde reformistlere bırakılması ve dolayısıyla bu alanların şiddetle ihtiyaç duyduğu devrimci politik müdahaleden yoksun kalması anlamına geliyordu.

Olaylar bugün daha açık gösteriyor ki, sınıf ve kamu emekçileri hareketinin zayıfladığı bir ortamda semt kitleleri de politik aktivitelerini ve eylem gücünü koruyamıyorlar. Sayıları zaten son derece sınırlı bu semtlere uygulanan yoğun faşist baskı ve terör kolayca sindirici bir etki yapabiliyor. Kendilerini varoşlarla özdeşleştiren halkçı akımlar pratik deneyimin de doğruladığı şu gerçeği artık anlamak zorundadırlar. İşçi sınıfı hareketinin güç ve etkinlik kazanamadığı, bunun sermayenin pervasızlığını dizginleyici ve politik ortamı devrimci siyasal mücadele lehine dengeleyemediği bir durumda, semtlerin şekilsiz ve örgütlenmeye gelmeyen kitleleri de taşıdıkları mücadele potansiyelini ortaya koymakta zorlanırlar. Zaman zaman yaşanan ya da yaşanacak olan bazı ani çıkışlar bu gerçeği değiştirmez.

Sermayenin ekonomik krizin ürettiği faturayı işçi sınıfına ve toplumun tüm emekçi katmalarına ödetmeye yönelik sistematik saldırısı aralıksız sürüyor. Bu saldırı yılların mücadelesiyle biriktirilmiş çok sınırlı sosyal kazanımların ortadan kaldırılmasını da kapsıyor. Sermaye bu iktisadi ve sosyal saldırıyı, son İller İdaresi Yasası örneğinde görüldüğü gibi, sınırlı demokratik hakların da yokedilmesiyle birleştiriyor. Gündelik uygulama haline gelmiş iktisadi saldırılara rağmen, daha sırada bir de kapsamlı bir yeni İMF paketi duruyor. Sermaye çevreleri bu

paketin açılmasının zorunlu ve kaçınılmaz olduğunu medyada işleyip duruyorlar.

Tüm bu saldırıların işçi sınıfı ve emekçiler için yaşamı zindana çevirdiği bir ortamda devrimci bir kitle hareketini geliştirmenin muazzam potansiyel olanakları var demektir. Devrimci hareket bu potansiyeli açığa çıkaracak bir politik çizgide güçlerini birleştirmeyi başarabilse, Türkiye'de siyasal olayların seyri hızlı bir biçimde değişebilir. Fakat son devrimci güç ve eylem birliğini gerçekleştirmeye yönelik girişimlerin sonuçsuz kalmasının da gösterdiği gibi, devrimci hareketin bugünkü koşullarında yazık ki bu başarı gösterilemiyor. İşçi sınıfına ve emekçilere karşı anlaşılması güç bu sorumsuzluk, doğal olarak sermayenin pervasız saldırılarına da kolaylaştırıyor.

Güç ve eylem birliği süreci, devrimci hareketin bugünkü gerçekliğine, olumsuz göstergeler üzerinden de olsa önemli yeni açıklıklar sağlamak gibi olumlu bir rol de oynadı. Açıkça görüldü ki; geleneksel grupların önemli bir bölümü siyasal mücadelenin gerektirdiği ciddiyetten, sorumluluktan ve kendine güvenden yoksundurlar. Komünistler tüm umut kırıcı göstergelere rağmen devrimci güç ve eylem birliği politikasını sürdüreceklerdir. Hangi güçlerle ve ne ölçüde mümkünse...

Bu vesileyle devrimci hareketin bugünkü bazı gerçeklerine de geçerken değinmek istiyoruz. Yeni yıla belli bir kitlesel destek kazanmış olarak ve bunun verdiği moralle giren, 1 Mayıs gösterisinde bunu bir üst noktaya çıkaran devrimci hareket, üstelik yaz ortasında zindan direnişinin politik başarısının sağladığı tüm moral olanaklara rağmen, içinden geçmekte olduğumuz evrede bir güçsüzlük ve dağınıklık içerisindedir. Ve bu durum olumsuz yönde ağırlaşmaktadır.

Bunun farklı nedenleri vardır. Semt hareketliliğindeki gerileme ile devletin sistematik operasyonlarına karşı çalışma tarzından kaynaklanan zayıflık güncel iki önemli nedendir. Komünistler yeni yılın başında sol harekete ilişkin yaptıkları değerlendirmede, devrimci hareketin '95 yılı içerisinde kazandığı kitle desteğine ve bunun moral sonuçlarına açık bir biçimde işaret etmiş, fakat bunu sağlanan kitle desteğinin niteliği üzerine şu açık gözlemle de birleştirmişlerdi: "Bu ilişkiler daha çok Gazi Direnişinin yarattığı uygun atmosfer ve sağladığı itki ile girişilen semt faaliyetleri içinde sağlanmış şekilsiz ve istikrarsız bağlardan ibarettir." Bugünkü sonuçlar semtler üzerinden elde edilen kitle desteğinin "şekilsiz ve istikrarsız bağlarda ibaret" olduğu konusunda herhangi bir kuşku bırakmamıştır.

Fakat daha da önemlisi şudur. Sözkonusu kitle desteği zamanında güç ve moral kaynağı olmanın ötesinde çeşitli iç sıkıntıları hafifleten ve yapısal zaafları örten bir rol oynamıştı. Bu aldatıcı işlevin "yarınki daha büyük sıkıntıların da zeminini hazırlayacağına" da komünistler aynı yeni yıl değerlendirmesinde işaret etmişlerdi. Şimdi yaşanan bir yönüyle de budur.

Temel yapısal nedenlere dayalı zaafları bir yana koyuyoruz. Fakat bugün izlenmekte olan ve "kendini gösterme", "ses getirme", yani açıkça grup reklamı yapma amacına yönelik olan maceracı eylem çizgisi (ki bu "silahlı mücadele" olarak sunuluyor ya da ciddi ciddi öyle sanılıyor!) ile legal alana ve araçlara endeksli çalışma tarzı, geleneksel devrimci örgütleri karşı-devrimin saldırıları karşısında zor durumda bırakmaktadır. Bu çizgi güçleri döne döne kolay bir biçimde tahrip etmektedir. Fakat işin ilginç yanı, apaçık deneyimlere, bunların son derece öğretici derslerine rağmen, yaşananlardan gerekli sonuçlar çıkarılmamakta, aynı eylem çizgisi ve aynı çalışma tarzı devam ettirilmektedir. Bunda ısrarın daha ağır yıkımlarla sonuçlanacağını söylemek için ise kahin olmak gerekmez. Devrimci örgütlerin önündeki en acil sorumluluk bizzat kendileriyle ilgili olan bu alandadır. Birbirleriyle rekabetin ve bunun bir parçası olan reklamcılığın iyice kışkırttığı "sol" maceracı eylem çizgisi ile legal alana ve araçlara endeksli sağcı çalışma tarzı gözden geçirilmek ve terkedilmek zorundadır.

Parti olmanın eşiğindeyiz

İşçi sınıfının komünist öncüsü olarak partinin inşası, siyasal mücadelede her komünist hareketin en öncelikle görevidir. Parti olmak, komünistler için ciddi bir siyasal iktidar mücadelesinin ilk temel adımı ve en temel önkoşuludur. Bu açıdan bakıldığında ve geride 9 yıl bıraktığımız düşünüldüğünde, parti inşa sürecimizin fazla uzadığı açık bir gerçektir.

Gelişme sürecimiz hiçbir dönem

arzuladığımız ve somut olarak hedeflediğimiz bir tempoya ulaşamadı. Teorik ve pratik cephede önden ortaya koyduğumuz hedeflerin genellikle gerisinde kaldık. Fakat bu belirlemeler, başarısız bir gelişme sürecini değil, yalnızca hedeflenen başarı düzeyinin gerisinde kalmak, daha sınırlı bir başarı elde etmek ve sonuçta partileşmekte nispi bir gecikmeyle yüzyüze kalmak anlamına gelmektedir.

Sancılı ve nispeten ağır tempolu bir parti inşa süreci yaşadığımız açık bir olgudur. Fakat yılları bulan çok yönlü bir gelişme sürecinin bugün bizi parti olmanın eşiğine getirdiği de aynı ölçüde açık bir gerçektir. İdeolojik birikimimiz, politik birikim ve deneyimimiz, örgütsel önderlik ve kadro birikimi alanındaki katettiğimiz açık mesafe, sınıf çalışmasında ve sınıf hareketiyle ilişkilerde attığımız adımlar ve kazandığımız ilk mevziler, tüm bunlar birarada, bugün artık belirgin bir yeni kimliğin somut ifadeleridir.

Parti herşeyden önce bir niteliktir. Bu nitelik bir çok açıdan yaratılmıştır; hareketimizin mevcut ideolojik ve örgütsel kimliği bunun somut ifadesidir. Parti kimliğini niceliğe ilişkin ölçüler içinde ele almak büyük bir yanılgıdır. Partinin kuruluş sürecinde nicel ölçüler esasa ilişkin bir önem taşımadığı gibi, nicel gelişmenin düzeyi sınıf mücadelesinin genel gidişine, sınıf ve kitle hareketinin genel plandaki politik seyrine kopmaz biçimde bağlıdır. '70'li yılların uygun kitle hareketleri ortamında büyük niceliklere ulaşıp da parti düzeyi ve kimliğine ulaşmayı başaramayan akımlar, ifade etmeye çalıştığımız durumun tersinden, olumsuz yönden örnekleridir. Yılları bulan bir gelişme süreci içinde marksist-leninist ideolojik kimlik kazanılıp içselleştirilmiş, bu örgütsel bir kimlikle cisimleştirilmiş, bu örgüt siyasal çalışmasını sınıf çalışması eksenine oturtmuş, sınıf hareketine örgütsel müdahale içinde kendini nicelik ve nitelik olarak üretme sürecine girmiştir. Aslolan budur ve bu, partinin eşiğidir.

Artık partinin kuruluşunun güncelleştirmek sorumluluğu ile yüzyüzeyiz. Artık hareketin çeşitli cephelerdeki görev ve sorumluluklarını bu çerçevede bir pratik planlamaya tabi tutmalı, güçlerimizi buna göre mevzilendirmeli, bizi partinin kuruluş kongresini toplamaya götürecek somut bir çalışma dönemi içine girmeliyiz.

İdeolojik cephede program çalışmasını somutlamak görevi var önümüzde. Program sorunu çerçevesinde önemli bir teorik-ideolojik birikime zaten sahibiz. Şimdi bu birikimi programın gerekleri doğrultusunda somutlamak göreviyle yüzyüzeyiz. Öte yandan, bir programın köşe taşlarını oluşturup da bugüne kadar yeterli somutlukta ele alamadığımız bazı sorunlar üzerinde özel bir tarzda yoğunlaşmak durumundayız. Bu tür bir çalışmanın somut ürünleri basınımızda peyder pey yayınlanmalı, böylece tüm devrimci kadroların incelemesine de sunulmalıdır.

Komünist işçi partisinin devrimci programını ortaya çıkarma çalışması halihazırda bu iddiayı taşıyan programlarla bir ideolojik hesaplaşmayla birleştirilmelidir. Bugüne kadarki ideolojik gelişmemizde geleneksel akımların programa ilişkin temel görüşlerinin eleştirisi belirgin bir yer tuttu. Örneğin, *Devrimci Demokrasi ve Sosyalizm* ile *Demokratizmi Savunmanın Sınırları* kitapları, eski ve yeni programların en kritik noktalardan bir ideolojik eleştirisini kapsamaktadır. Buna rağmen, program cephesinde yeni bir ideolojik saldırı, parti programını somutlama sürecimizin temel bir boyutu olabilmelidir. Son yıllarda yeni yeni "öncü parti"lerin birer "yeni" programla ortaya çıkması bu tür bir mücadeleyi ayrıca gerektiriyor. Komünist işçi partisinin kuruluş süreci, mevcut "parti"lerin sınıfı temsil etmedikleri olgusunun öteki şeyler yanında program üzerinden de ortaya konulduğu bir ideolojik mücadele süreci ile birleşebilmelidir.

Parti kuruluş kongresini hazırlama sürecinin ideolojik cephesinde bir başka temel görev ise, mevcut ideolojik birikimimizin tüm örgüte daha derinlemesine maledilmesidir. Hareketimizin ideolojik birikimi, bu birikimin ifadesi olan ideolojik kimlik, her düzeydeki tüm kadrolarımızca edinilmeli ve özümsenmelidir. Bu toplam olarak örgütün ideolojik düzeyini ve kavrayışını geliştirme çabasının temel bir yönüdür. Bu yapılırsa ve program çalışmasının ortaya çıkardığı yeni sonuçların özümsenmesiyle de birleştirilirse, örgütün ideolojik düzeyi belirgin biçimde yükselmekle kalmayacak, partinin ideolojik kimliği bugünkü kadro birikimi şahsında güvenceye de alınmış olacaktır.

Doğal olarak, mevcut ideolojik

birikimimizin daha derinlemesine özümsenmesi demek, herşeyden önce onun tüm kadrolar tarafından sistematik bir yeniden incelenmesi demektir. Bu incelemeye hareketin ideolojik gelişme süreçlerinin adım adım izlenmesi biçiminde başlanabileceği gibi, temel konular üzerinden bir inceleme yöntemi de tercih edilebilir. Bu yeniden incelem, önderliğin ve tek tek organların kollektif yönlendirmesiyle, fakat temelde her bir kadronun kişisel çabası olarak gerçekleşecektir.

Hareketimizin bugüne gelişme süreçlerimizden süzülüp gelen, bir dizi sınavdan geçen bir önderlik ekibi ve kadro birikimi var. Bu önderlik ekibi ile kadro birikimi, ideolojik çizgimizin ve birikimimizin yanısıra, hareketimizin komünist kimliğinin güvencesi ve taşıyıcısıdır. Bugünkü örgütsel omurgamızı oluşturan bu güçler, partimizin de profesyonel çekirdeğini oluşturacaklardır. Siyasi polisin yakın dönemdeki tüm çabası bu omurgayı çökertmeye yöneliktir. Bu çabayı özel bir dikkatle boşa çıkarmak, partileşme sürecini somutladığımız bir evrede ayrı bir önem taşımaktadır. Zira siyasi polisin bu alandaki önemli bir başarısı partileşme sürecimizi ciddi biçimde zaafa uğratacaktır.

Hareketin sürekliliğini güvenceye almanın ötesinde, örgütsel cephede üzerinde önemle durulması gereken bir başka sorun var. Partileşmenin artık somut pratik bir süreç haline geldiği bir evrede, grup ruhu ve tarzından parti ruhu ve tarzına geçişe özel bir önem vermektir. Kuşkusuz bu geçiş, normal olarak, inşa sürecinin tümünde oluşur. Eğer yılların çabası ve birikimi bizi bugün artık bir sınıf partisi olmanın eşiğine getirmiştir diyebiliyorsak, bunun kendisini en başta sözkonusu değişimde gösteriyor, hissettiriyor olması lazımdır ve bu böyledir de. Fakat buna rağmen, gelinen yerde sorunlara, görev ve sorumluluklara, "biz artık parti oluyoruz!" gerçeğini gözeten, bunun uyarıcı ve düzeltici basıncını duyan ayrı bir ruh, bilinç ve tarzda yaklaşabilmek durumundayız. Yılları bulan parti öncesi grup yaşamının yarattığı etki ve alışkanlıkları özel bir çabayla yıkmalı, devrimci bir sınıfın öncü partisi olma konumunun gerektirdiği ruhu ve tarzı bilinçli bir çabayla her düzeyde egemen kılmalıyız.

Örgütümüz son bir kaç yıldır örgütsel çalışmasının asıl kapsamını sınıf çalışması eksenine oturtmuş durumda. Tüm dış basınçlara rağmen bu yönelimde gösterilen ısrar ve bu çaba içinde elde edilen somut kazanımlar, sınıf örgütü bilincini ve ruhunu besleyen uygun bir zemin oluşturmaktadır. Farklı kökenden gelen örgüt militanlarımız, tam da döneme ilişkin kadro politikalarımızda öngörüldüğü gibi, bu çalışma içinde pratik bir dönüşümü yaşamaktadırlar. Bu aynı çalışma sınıf içinde kadrolaşma politikamızda somutlanmakta, işçi kökenli militan ve kadrolarımızın sayısı günden güne artmaktadır.

Yine de, sınıf hareketiyle organik ilişkileri geliştirme ve sınıf hareketinin öne çıkardığı öncü öğeler üzerinden kadrolaşma, bugün parti inşa sürecimizin hala en zayıf kalan alanıdır. Bu zayıflığın nedenlerini doğru anlamak durumundayız. Bunda kendi zaaf ve yetersizliklerimizin elbette belirgin bir payı vardır. Fakat sorunu sadece bu çerçevede görmek, başarıyı salt öznel müdahalenin düzeyi ve kapsamıyla ölçmek yanıltıcıdır. Sınıf hareketinin bugünkü somut durumu, yapısal zaaflarla birleşen bugünkü gerilik ve durgunluk, gösterilen çabaların verimini bir hayli düşürmektedir. Sınırlı güç ve olanaklarımızı bir hayli zorladığımız halde, hızlı mesafe alamamamızın gerisinde aynı zamanda bu etkenin de özel bir rolü vardır. Bu kuşkusuz çabamızın boşa gittiğini göstermiyor. Yürütülen çalışma hareketimizi sınıf kitlelerine gitgide daha çok hissettiriyor, onlar üzerinde belli etkiler, izler bırakıyor. Fakat bugün için bu henüz çok dar sınırların ötesinde bir somut kitle bağına ve desteğine dönüşemiyor. Siyasal polisin çalışma birikimini sık sık dağıtan ve kesintiye uğratan sistematik saldırılarının da kuşkusuz bunda önemli bir payı var.

Partiye büyümenin çeşitli sorunlarıyla birlikte üzerinde ayrıca duracağımız bu sorun hakkında şimdiden söylenmesi gereken şudur. Önemli olan, sınıf yönelimindeki ısrardır, önemli olan örgütün asıl gövdesiyle sınıf çalışması ekseninde konumlanmasıdır. Bu ısrar ve konum korunduğu sürece, partimizin proleter sınıf tabanına ve fabrika hücrelerinden oluşan bir örgütsel zemine oturması, böylece proleter sınıf bileşiminin de güvenceye alınması yalnızca bir zaman sorunu olacaktır. Unutmamak gerekir ki partinin kuruluş kongresi parti inşa sürecini yeni bir düzeyde devam ettirmeye de yalnızca yeni bir başlangıçtır.

EKİM

Hatalı çizgi sürüyor

Sermayenin faşist terörüne karşı yükselen zindan direnişlerinin üzerinden yaklaşık 3 ay geçti. Düzen ile devrim arasındakti bu irade savaşı devrimci hareketin açık galibiyeti ile sonuçlandı. En ağır bedellerin göğüslendiği, 12 şehidin verildiği zindan direnişleri cezaevi gerçeğini toplumun gündemine taşımakla kalmadı. Bu aynı süreç devletin terörist yüzünü de tüm çıplıklığı ile kitleler nezdinde teşhir etti. Sermaye diktatörlüğünün topyekün saldırıları ile sersemlemiş yığınlar, devrim ve sosyalizm davası uğruna ölümü kucaklayacak denli kararlı olan devrimci tutsakların direnişi karşısında derinden sarsıldılar.

Ne var ki zindanlardan tüm topluma yayılan politik atmosfere ve işçi-emekçi kitleleri içine alan sarsıntıya rağmen, zindan direnişlerine örgütlenen destek son ana dek zayıflığını korudu. Dışarıdaki destek hareketi - zindan direnişlerinin son günleri ve büyük ölçüde kendiliğinden bir duyarlılığın sonucu alanlara taşınan binler bir yana bırakılırsa- ezici ağırlığıyla tutsak yakınları ve devrimci güçlerin dar çeperiyle sınırlı kaldı. Bunun temelinde herşeyden önce devrimci hareketin bu alandaki zayıflık ve zaafları yatmaktadır.

Faşist sermaye rejimi, zindan direnişleri karşısında aldığı ağır yenilgiye rağmen, sağlanan anlaşmanın hemen ardından cezaevlerine dönük saldırı politikalarına yeniden hız verdi. Dahası Diyarbakır katliamı gibi pervasız bir saldırıya cüret edebildi. 10 yurtsever tutsağın yaşamına malolan bu iğrenç katliam kitlelerin aktif protestolarıyla değil, fakat bir kez daha tutsak yakınları ile devrimci güçlerin dar çevrelerinin tepkileriyle karşılandı. Bu bile devletin cüretini bizzat devrimci hareketin zaaflarından aldığını ortaya koymaktadır. Sözkonusu zaafları tahlil edebilmek, zindan direnişlerini önceleyen sürece daha yakından bakmayı gerektirmektedir.

Gazi Direnişi devrimci hareketin nispi bir kitle tabanınına kavuşmaya başladığını ortaya koymuştu. '96 1 Mayıs'ı ise bu kitle tabanının yalnızca genişlemekle kalmadığını, ısrarlı ve yoğunlaşmış bir çaba sonucunda devrimci hedefler doğrultusunda harekete geçirilebileceğini de gösterdi. Ne var ki devrimci hareket 1 Mayıs'ın politik ve moral kazanımlarını geniş işçi ve emekçi kitlelerle gerçek anlamda kaynaşmak ve örgütlü bir buluşma sağlamak için bir sıçrama tahtası olarak kullanamadı. 1 Mayıs'tan aldığı güçle yüzünü işçi ve emekçi kitlelere döneceğine, kendisine dar ve bir o kadar da kısır bir gündem yarattı. Tüm propaganda silahlarını sınıfa ve emekçilere doğrultan ise burjuva düzenin kendisi oldu. Devrimci hareket 1 Mayıs'ın kazanımlarını birbiriyle paylaşamazken, sermayenin faşist rejimi provokasyon, demagoji ve anti-propagandalarla devrimci güç ve değerlere karşı topyekün bir karalama kampanyası başlattı. Bu saldırının hızı daha kesilmemişken, bu kez "bayrak indirme" olayını iğrenç bir kampanya eşliğinde gündeme soktu. Sermaye rejimi bir yandan emek sömürüsünü görülmemiş boyutlarda yoğunlaştırıyor; ardı ardına ekonomik, sosyal ve demokratik hak gaspları yoluna gidiyordu. Diğer yandan da sınıfta devrimci bir politizasyonun önüne geçmek için şovenizm zehiri eşliğinde devrimci güçlere saldırıyordu. Devrimci ve öncü güçler tırmandırılan devlet terörüyle kitlelerden tecrit edilmeye, kitleler ise tam bir ideolojik kuşatma altında sindirilmeye çalışılıyordu.

Zindanlara saldırı böylesi bir atmosferde gündeme geldi. Rejim kolay bir zafer beklemediği için, tüm araç ve olanaklarını bu doğrultuda harekete geçirdi. Önemli olan yalnızca zindanlardaki devrimci iradenin ezilmesi değildi. Saldırı karşısında gelişecek direniş ruhunun dışarıya yayılmasını engellemek gerekiyordu.

Sınıfta ve emekçi kitlelerde ekonomik ve sosyal hak gasplarına karşı hoşnutsuzluğun giderek büyüdüğü bir dönemde faşist rejimin elindeki en iş görür silah kuşkusuz ki devlet terörüydü. Oysa gerek cezaevlerine, gerekse dışarda gelişen tutsak yakınları hareketine yönelik olarak en pervasız tarzda gündeme getirilen devlet terörü, karşılaştığı direnişin kararlılığı ölçüsünde, gerisin geri devleti vurdu. Devletin zindan direnişi süreci içerisinde ciddi

anlamda, Türkiye ve dünya kamuoyu nezdinde yıpranması ve sonuçta da köşeye sıkışmasında bu olgunun önemli bir payı oldu.

Ne var ki ölümüne bir kararlılıkla sürdürülen haklı bir direnişin yarattığı saygınlık ile bunun karşısında en kirli ve vahşi yöntemleri devreye sokan bir devlete duyulan öfke, kendi başına kitleleri harekete geçirmek için yeterli değildir. Ortaya çıkan, o gün için değerlendirilmesi gereken bir toplumsal duyarlılık ve sonraki süreçlerde doğru politik müdahalelerle yönlendirilebilecek bir birikimdir.

Devrimci hareketin bu dönemde gelişen duyarlılığı değerlendirmekte son derece zayıf kaldığı sonraki süreçte de ortaya çıkmıştır. Bu zaaf, salt kitle çalışması yerine "ses getiren" dar kadro eylemleri çizgisi izlemesi olgusuna indirgenemez. Bu çizgi bir sonuçtur ve iktidar perspektifinden yoksunluğundan beslenir. Devrimci faaliyete sınıflar mücadelesi alanından değil fakat dar örgütsel ihtiyaçlar üzerinden bakmak, burada temel bir rol oynar. Zindan direnişlerini sınıfın ve emekçilerin gündemine taşımak, onların ekonomik-demokratik talepleriyle zindan direnişleri arasında bağlar kurmak; bu doğrultuda oluşturulan devrimci politikaları sınıfa ve emekçilere maletmek... Esas kaygının bu olmadığı bir yerde, bu boşluğun "zindan direnişlerine hangi yapı önderlik etti" kaygısı tarafından doldurulması şaşırtıcı değildir. Zindan direnişleri sonrasında devrimci hareket dışarıda kitleleri neden harekete geçiremediğini tartışmak yerine, içerde önderliği kim yaptı, bedeli kim ödedi tartışmalarını öne çıkarabilmiştir. Tıpkı "1 Mayıs'a kim damgasını vurdu" tartışmasında olduğu gibi, "zindan direnişlerine kim önderlik etti "kim en fazla bedel ödedi" tartışması da, gerçekte devrimci hareketteki özgüven eksikliğinin göstergesidir. Öncülük iddiaları, aslında toplumsal önderlik misyonundaki zayıflığın itirafıdır. Zindan direnişi süreci içerisinde olgunlaşan güç ve eylem birliği girişiminin yine aynı süreç içerisinde yıpranması da açıklamasını burada bulmaktadır.

Komünistler zindan direnişleri sorununa başından itibaren doğru bir perspektifle yaklaştılar. Genelde devlet terörüne, özelde cezaevlerine yönelik saldırılara karşı temel görevlerine, başta işçi sınıfı olmak üzere kitlesel bir direniş örgütlemek çerçevesinde yaklaştılar. Propaganda araç ve materyallerinin bu dönem zindan gündemini sınıfa taşımak doğrultusunda kullanılması; zindanlara yönelik saldırı ile sınıfa ve emekçilere yönelik saldırı arasındaki somut bağın kurulduğu teşhir ve ajitasyon çalışmasının yoğunlaştırılması; SSK Kurultayı'na ve Cumartesi Anaları eylemine, işçi ve emekçi kitleleri zindanlara destek çerçevesinde harekete geçirmek için devrimci müdahalede bulunulması; direnişte olan veya içerdeki ilişkilerimizin bulunduğu fabrikalarda eylemli bir tepkinin örgütlenmesi için çabaların yoğunlaştırılması... Tüm bunlar doğru perspektiflerin göstergesidir.

Ancak tüm bu çabaların zayıflığı ve yetersizliği de ortadadır. Sınıfın güncel talepleri ile siyasal sorun ve istemler arasındaki bağı somut politikalar olarak üretmek alanındaki zayıflığımız hala sürüyor. Ancak asıl zorlanma alanımız somut politikalar üretmek de değildir. Asıl zorlanmayı politikalarımızı kapsamlı bir devrimci müdahale eşliğinde sınıfa maletmek noktasında yaşıyoruz. SSK Kurultayı ve Cumartesi Anaları eyleminde gösterdiğimiz olumlu refleks, halihazırda sürekli ve ısrarlı bir müdahale tarzına dönüştürülebilmiş değil. Zindan direnişleri, yeni İller İdaresi Yasası gibi gündemler, sınıfa dönük olarak dönemsel olarak yoğunlaşan, ancak daha sonra kapsamını ve hızını yitiren kampanyalar olabilmektedir. Oysa sınıfa dönük ekonomik saldırıların günden güne yoğunlaştığı, hak gasplarının ardı arkasının kesilmediği, ekonomik saldırı paketlerinin her geçen gün boyutlanan devlet terörü eşliğinde uygulanmaya çalışıldığı bir dönemde, sürekli ve ısrarlı bir müdahale büyük bir önem taşıyor. Güncel ekonomik talepleri siyasal hak ve özgürlük istemleriyle devrimci bir tarzda birleştiren politikaları sınıfa taşımak her geçen gün kapsamı ve hızı artan bir faaliyet olarak ele alınmak durumundadır.

Genelde devlet terörüne, özelde cezaevlerine yönelik faşist saldırılara karşı politik bir işçi-emekçi hareketliliği ile çıkmak ancak böylesi bir faaliyetin birikimi üzerinde olanaklı hale gelebilecektir. Zindanlara dönük saldırıların işçi ve emekçi kitlelerde kendiliğinden yarattığı politik duyarlılık ancak bu perspektifle ele alınan bir faaliyetin birikimi üzerinden sınıf hareketinin politikleşmesini kolaylaştırabilecektir.

Kışkırtılan şovenizm

Faşist sermaye devleti tarihinin en büyük çözümsüzlüğünü yaşıyor. Gelişecek bir kitle hareketinin önünü kesebilmek, daha önemlisi bu hareketin devrimci kanallara akışını engelleyebilmek için her yol, yöntem ve aracı kullanıyor. Dizginsiz bir devlet terörü faşist rejiminin elindeki en önemli silah durumundadır.

Fakat deneyimli bir sınıf olarak burjuvazi ve onun devleti yalnızca baskı ve şiddetle egemenliğini sürdüremeyeceğinin bilincindedir. Faşist rejim terörle sindirip pasifize ettiği kitlelerin kendisinden hiçbir beklentisinin kalmadığını, terörün ancak kısa dönemli olarak sonuç verebileceğini görüyor. Hak gasplarından ve saldırılardan bunalan işçi sınıfı ve emekçilerin sefalet koşullarından yaşamaya daha fazla tahammül edemeyeceğini, alttan alta biriken öfke ve hoşnutsuzluğun eninde sonunda dışa vuracağını çok iyi biliyor. Bunun içindir ki, bir yandan baskı ve terörü etkili bir biçimde kullanırken, öte yandan da daha değişik silahlara başvuruyor. Alabildiğine tırmandırılan ırkçı şovenizm bunların içinde en kirli olanıdır. Kürt ulusal sorunu, Ortadoğu ve Kıbrıs üzerindeki emelleri, "Türklük dünyası" edebiyatı üzerinden bu silahı etkili bir biçimde kulanıyor.

Faşist rejim sürekli olarak şovenist kampanyalara uygun zeminler yaratmaya çalışıyor. 1 Mayıs provokasyonu ile belli bir başarı elde eden devlet, ardından devrimci örgütlere ve kitle eylemliliklerine yönelik saldırılarını yoğunlaştırdı. Fakat devrimci tutsakların zindan direnişi karşısında büyük bir yenilgiye uğradı. Sermaye iktidarı için zindan direnişlerinin oluşturduğu havayı bir an önce tersine çevirmek büyük bir önem taşıyordu. HADEP Kongresi'nde yaşanan ve zindan direnişine denk düşen "bayrak indirme" olayını azgın bir şovenist kampanyaya çevirmiş, fakat istediği sonucu elde edememişti. "Kıbrıs sorunu" Türk devleti için adeta bir kurtarıcı oldu. Kıbrıs üzerinden Yunan düşmanlığı bir kez daha devreye sokuldu. Yapay bir savaş çığırtkanlığı yapılmaya ve şovenizm histerisi körüklenmeye başlandı. Mehmetçik medyanın olayı veriş tarzı bu oyunun daha sık sahneleneceğini gösteriyor.

Düzenin her alanda derinleşen kriz, onun önümüzdeki dönemde daha çok provokasyonlara başvuracağını ve şovenizm silahına daha bir sıkı sarılacağını gösteriyor. Bu oyunları bozmak, kullandığı kirli silahları kendisine çevirmek büyük bir önem taşıyor.

Peki, burjuvazinin oyunlarını boşa çıkarmanın böylesine önem taşıdığı bir dönemde devrimci hareket nasıl davranıyor? Tüm dünya kamuoyunun gündemine giren zindan direnişi döneminde ibret verici şeyler yaşanıyor. Aynı siperde omuz omuza çatışıp devlete boyun eğdirenler, öte yandan dar grup çıkarları üzerine ince hesaplara girebiliyorlar. Bir yandan kitleler karşısında "birlik"ten dem vuranlar, diğer taraftan bundan ne anladıklarını en kritik anlarda siper arkadaşlarına karşı tutumlarıyla ortaya koyuyorlar. Geleneksel hareketin büyük bir bölümünün davranış çizgisi gerçekten hayret vericidir. Böyle bir evrede sekterlik ve dar grup çıkarlarının bu kadar önem kazanması gerçekten dikkate değerdir.

Evet, burjuvazi tüm çözümsüzlüğüne rağmen egemenliğini sürdürmeyi başarabiliyor. Kitlelerin yüzünü devrimci harekete döndüğü zindan direnişleri ve sonrası dönemde, ortaya alternatif bir devrimci odak olarak çıkılmazsa, bunun yerine küçük hesaplar peşinde koşturulursa, faşist devletin kendi oyunlarını tezgahlamakta fazla bir zorluk çekmemesinde anlaşılmayacak bir şey yoktur.

Komünistler için sorun nettir. Sermayenin tüm hamleleri zamanında değerlendirilip güncel görevler üzerine açık vurgular yapılmıştır. Alternatif bir devrimci odak oluşturulması konusunda, iyimser beklentiler dışında, herhangi bir yanlış da yapılmamıştır. Gelinen noktada bu iyimserliği bir kenara bırakıp görevlerimize sarılmamız gerekiyor. Tüm güçlüklerine rağmen sınıfın politik öncü gücünü yaratarak kitlelerin önüne devrimci bir odak olarak çıkmamız her zamankinden daha çok aciliyeti kazanmış bulunuyor.

Devlet kitle hareketinin önüne terörle geçiyor. Fakat bu onun aczini ve çaresizliğini gösteriyor. Kitleleri terörize ederek ancak kendi sonununu yakınlaştırabilir. Yeter ki biz ayakta kalmayı başararak kitleleri buna karşı koymaya yöneltip örgütleyebilelim.

A. Jiyan

TDKP tabanından kopuşlar üzerine

Devrimci sorumluluğun gerekleri

Tunç SERDAR

"TDKP, ya köklü bir değişimi gündemine alacak, ya da bugüne kadar lafta kalan iddiasını hepten yitirerek, yaşamını bir dönem daha sürdürse bile, sınıflar mücadelesinin gerçek alanının kıyısında kalacaktır." (H.Fırat, *Gündem Önerisi Üzerine*, 28 Ocak 1987) 12 Eylül döneminde bir yıkım, yenilgi ve ardından tasfiye yaşayan TDKP'nin yeniden toparlanmaya çalıştığı bir aşamada yapılan bu devrimci uyarı TDKP önderliği ve toplanma aşamasındaki konferans delegelerinin çoğu tarafından gerici bir dirençle karşılandı. Bu gerici direnç bir başka uyarı ve saptamaya vesile oldu: "Gelişmenin karşısına çıkan geriler ve gericileşir. Bu, yasadır. İleriye dönük bir gelişmeyi durdurabilmek için onu geriye çekmek gerekir. Geriye çeken ise gerileyip gericileşir." *(Ciddiyet Bunalımı* yazısı)

Zaman H.Fırat'ın uyarılarındaki devrimci kaygıyı gösterdi ve haklılığını kanıtladı. TDKP inanılmaz bir hızla geriye düştü. Birkaç yıllık bir sürecin ardından yerini en bayağısından kuyrukçu, legalist-reformist bir yapıya bırakarak siyasal ömrünü tamamladı.

1987 yılı TDKP için gerçek bir dönüm noktası oldu. 12 Eylül'le birlikte kolay bir yıkım, ağır bir yenilgi ve '86 yılına dek süren bir tasfiye süreci yaşanmıştı. '86 yılı'nda gerçekleşen devrimci müdahale ile yeniden toparlanma sürecine girildi. Ancak bu toparlanma çabası daha ilk adımlarında kaçınılmaz bir ayrışma ve saflaşmanın zorunluluğunu gösterdi.

Ayrışma ve saflaşma, partide köklü bir değişim yaratmaya çalışan devrimci proleter eğilim ile, bu değişime ayak direyen partinin küçük-burjuva yapısı arasında yaşandı. Yalnızca yeniden toparlanma ihtiyacı değil, yenilgi, yıkım ve tasfiyeciliğin nedenleri, sınıflar mücadelesinin gerçek amaç ve ihtiyaçlarına yaklaşım ve nihayet olayların ve gelişmelerin basıncı, bu iki eğilimin ideolojik-siyasal olarak hesaplaşmasını ve bu temel üzerinden ayrışma ve saflaşmayı dayatıyordu. Durumun tümüyle bilincinde olan proleter sosyalist eğilim, süreci "açık bir tartışma ve ilkeli bir mücadele ile bilinçli hale getirmeye" gayret etti. Bu amaçla TDKP konferans delegelerine şu çağrı yapıldı: "Türkiye Devrimci Hareketi ve TDKP gerçeği üzerine bir değerlendirme yapılmadan ve bu değerlendirme esas alınmadan, yeni dönemde hiç bir ciddi siyasal ve örgütsel adım atılamaz"... "Yoldaş dergisi derhal çıkarılmalı, parti için aleniyetin gereklerine uygun olarak ... herşey partililere açıklanmalıdır. Tüm partililer herşeyi bilmelidirler." (Bkz. H.Fırat, *Gündem Önerisi Üzerine* ve *Ciddiyet Bunalımı* başlıklı yazılar)

Ne var ki, partinin küçük-burjuva yapısı, başta "tüm yetkiler bizdedir" diyen üç kardeşler olmak üzere konferans delegelerinin çoğunluğu "açık bir tartışma ve ilkeli bir mücadeleye" girmek bir yana, "bu konferans TDKP konferansı olacaksa ... çizgisi tartışılamaz" diyerek, tartışmayı baştan yasaklama yolunu tuttular. Açık tartışmadan kaçanlar ilkeli bir mücadeleden de uzak durdular. Olgular tümüyle tersyüz edilerek sunuldu. İdeolojik-siyasal tartışmalar yerine spekülasyon, dedikodu ve kişisel karalamalardan medet umuldu. Böylelikle devrimci arayışın önünü kesmeye, ayrışma ve saflaşmayı engellemeye çalıştılar. Bu tutum sağlıklı bir iç ideolojik hesaplaşmanın, bu zeminde saflaşmanın önünü kestiği gibi, zaten örgütsüz ve çoğu ilişkisiz durumda olan TDKP tabanının bu süreçte yer almasını da engelledi. İç tartışma döneminde yayınlanmasından geri durulan *Yoldaş* dergisi, ayrışmanın hemen ardından partiyi batağa sürükleyenlerin, 12 Eylül döneminde, dönemin moda deyimiyle "tuzunu kurutanlar"ın ve çoğu yurtdışında çürümüş mültecilerin elinde spekülasyon, kişisel karalama ve yeni dönemde kendine konum yaratıp sağlamlaştırmaya çalışmanın bir aracına dönüştürüldü.

TDKP içerisinde açık tartışma ve ilkeli mücadele imkanlarını tümüyle kaybeden devrimci proleter eğilim iki seçenekle karşı

karşıyaydı. Ya partinin zaten olmayan birliği adına devrimci iddia ve sorumluluğa sırtını dönerek geriliğe ve gericiliğe teslim olunacak, ya da iyice kirletilen iç atmosferin dışına çıkılarak devrimci proleter tutum mantıki tüm sonuçlarına ulaştırılacaktı. TDKP-Leninist Kanat bu koşulların ürünü olarak doğdu.

Sonuç biliniyor. İlerleyenler kendi yollarını yürüyorlar. Gerileyip gericileşenler ise, tasfiyeciliğin ve reformizmin batağına boylu boyuna uzanmış bulunuyorlar. Geçmişle devrimci bir hesaplaşmanın önüne geçenler, TDKP'yi tarihe gömmeyi başardılar.

***

TDKP'de ilk ayrışma ve devrimci kopuş böyle yaşandı. Fakat bu TDKP'de yeni arayış ve kopuşların olmayacağı anlamına gelmiyordu. Nitekim TDKP'nin kendisi hızla geriye savrulduğu gibi, ilerlemenin önüne militan TDKP'li olarak çıkanlar (bir dizi önderi de dahil) daha da hızlı davranarak politik yaşamın dışına, dosdoğru düzene gittiler. Fakat konumuz bu değil. Burada daha önemli olan başka bir soru ve sorun var. TDKP'nin bu hızla geriye savruluşu karşısında herşeye rağmen devrimci iddiasını ve diriliğini koruyanlar bu süreçte ne yaptılar?

Varsayalım ki bu devrimciler '87 yılında ayırışma ve saflaşmanın gerçek mahiyetini kavrayamadılar. Sürecin seyrini anlayamadılar. Gerçek bilgi ve belgelere ulaşamadılar. Bu koşullar altında, bir dönem için TDKP-Leninist Kanat'ın çıkışını ya da EKİM hareketinin oluşumunu kavrayamamaları, dolayısıyla sağlıklı bir seçim yapamamaları bir yere kadar anlaşılabilir. Ya daha sonrası? Ya TDKP cephesindeki hızlı geri savrulmaya verilen destek. Düşününüz ki mensubu bulundukları parti 12 Eylül'le birlikte direnişsiz bir yıkım ve yenilgi yaşadı. Örgüt, bizzat önderlik tarafından alanen düşmana teslim edildi. Ardından '86 yılına kadar fiili bir tasfiye süreci yaşandı. Böyle bir parti hiçbir ciddi değerlendirme yapmadan, hiçbir yenilenme belirtisi göstermeden nasıl desteklenebilir? Devrime ve sosyalizme sadakat ve bağlılık bunun neresinde? Ve yine düşününüz ki, yeniden toparlanma döneminde de parti tüzüğü kaba ve keyfi bir tarzda çiğnendi. Kongre toplanamaz bir tarihe ertelendi. Program geriye dönük olarak bir *Röportaj* vesilesiyle revizyondan geçirildi. Her türlü iç tartışma yasaklandı. Devrimci stratejik ilkeler terkedildi. Gizli örgüt adım adım tasfiye edildi. İşçi sınıfının önderlik iddiası terkedilerek yerine "sınıfa yardımcı olmak" gibi marksistler için ucube bir kavram teorileştirildi. İhanet ödüllendirildi ve parti suçluları tüm kilit noktalara yerleştirildi. Zor dönemin kaçakları düzende kendilerine yer ve konum edindikleri halde, legal partinin kuruluşu resmen ve fiilen bunlara bırakıldı, vb., vb...

Her şeyin apaçık ve tüm kabalığıyla yaşandığı bir süreçtir bu. Özellikle son 8 yılına uyum sağlayan, destek veren devrimci iddia sahipleri bu dönemi nasıl izah edeceklerdir? Devrimci kamuoyuna ve işçi sınıfına bu kaba tutumu nasıl açıklayacaklardır? "İçinde mücadele ettik" gibi, siyasal sürecin bugününden bakıldığında hiçbir ciddi değer taşımayan bir izah devrimci vicdanlarını rahatlatacak mıdır?

Bir kez daha düşününüz ki, çıkışı ve kopuşu eleştirilen devrimci proleter hareket iddia ve ilkelerine, sorumluluk ve görevlerine bağlı kalarak kendi yolunu yürüdü. Her türlü saldırı ve melanete, suskunluk çabalarıyla boğma çabalarına rağmen devrimci sorumluluğunu güçlü bir misyon duygusuyla bütünleştirdi. TDKP'nin devrimci tabanından anlamlı bir destek bulamamasına rağmen, geride kalanlara karşı olan sorumluluklarını bir an olsun unutmadı. Bağımsız yürüyüşüyle güç ve kuvvet vermeye çalıştı. Net bir marksist-leninist ideolojik-siyasal hat oluşturdu. Bir örgütsel omurga yarattı. İşleyişiyle, gelenekleriyle, ilkelere bağlılığıyla ve yeni bir kültürün temsilcisi olmasıyla Türkiye'nin en ileri örgütü düzeyine ulaştı. MYO'su bir sayı dahi aksamadı. Üç konferans topladı. Örgütsel demokrasiyi kurumlaştırdı. Taban katkılarını, eleştiri ve önerileriyle en geniş tarzda örgütlendi. TDKP dönemi de dahil elindeki tüm ideolojik-siyasi belgeler devrimci kamuoyuna sunuldu. İç süreçlerinin en can sıkıcı sorunları dahil, tüm gelişme süreci olanca açıklığıyla devrimci kamuoyu önünde sergilendi.

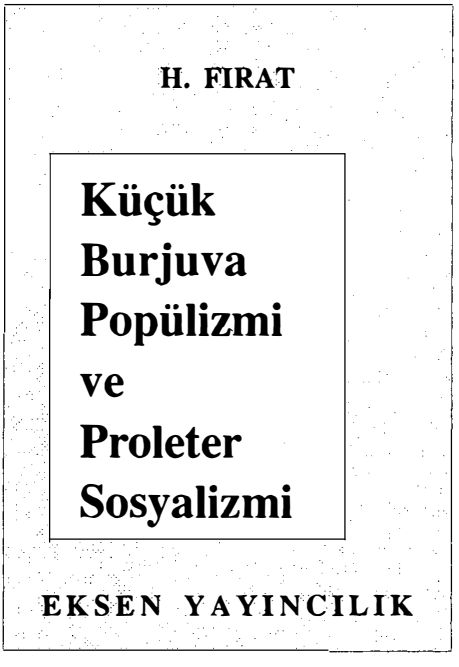
Kısacası, TDKP'nin devrimci tabanı için, özellikle '89 sonrası dönemde, bilgi ve belgelerden yoksunluk mazeretinin hiçbir geçerliliği yoktur. Asıl sorun hiç de bilgi ve belgelerden yoksunluk sorunu değildir. Üzerinde

durulması gereken asıl sorun devrimci hareketin kadroları ve tabanında yerleşik bir temel zaaftır. Bu zaaf bir hareketin bünyesinde meydana gelmiş gelişmelerin ideolojik ve örgütsel nedenlerine duyulan çok özel ilgisizliktir. Genellikle bu nedenleri anlamak, harekete karşı tutum ya da bağlılığı bu çerçevede ortaya koymak yerine mevcut yönetimin tekyanlı bilgi ve değerlendirmeleri veri kabul edilerek davranılır. İdeolojik ve politik değerlendirme ve eleştiriler yerine dedikodu, spekülasyon ve kişisel saldırıların geçirilmesi herhangi bir kuşku ya da rahatsızlık yaratmaz. Kuşkusuz bilinçli devrimci kimlikle bağdaşmayan bu davranış tarzı geleneksel örgüt kültürünün bir parçasıdır ve geleneksel "önderlik"ler bu kültürü ayakta tutmak için özel bir gayret göstermişlerdir. Fakat bu yine de devrim için hayatını bilinçli bir tercih olarak ortaya koyan devrimci militanın, sıradan kadronun sorumluluğunu ortadan kaldırmaz. Bugün artık nihayet TDKP'nin ideolojik ve örgütsel gerçekliğini az-çok görmeyi başarabilmiş olan devrimciler soruna, dolayısıyla geriye kalan süreçteki kendi sorumluluklarına bir de bu açıdan bakmalıdırlar. 12 Eylül'de ağır ve utanç verici bir yenilgiyle yüzyüze kalmış bir partinin yeniden toparlanması evresinde yaşanan ve derin ideolojik ve örgütsel nedenlere dayanan bir "yol ayrımı"nı, iç ayrışmayı ve saflaşmayı anlama merakı neden göstermemişlerdir? Neden H. Fırat'ın kişiliği üzerine bin türlü rezilce yalan ve spekülasyon onların sözümona "partiden yana" tavır alabilmelerine yetebilmiştir? Eğer H. Fırat'ların zamanında ortaya koydukları eleştiri ve değerlendirmeler ortadaki TDKP enkazıyla bugün olduğu gibi doğrulanmışsa, bu durumda yapılması gereken neden zamanında bize gerekli bilgi ve belge ulaştırılmadı demek değil, oturup bu "gözü kapalı" itaat tavrını sorgulamaktır. Bu yüreklilikle yapıldığında görülecektir ki, bu bilgi ve belgelerin zamanında TDKP kadrolarına ve tabanına ulaşmasını engelleme çabalarına bizzat kendileri de katkıda bulunmuşlardır.

TDKP tabanından kopuş

Devrimci proleter eğilimin daha '87 yılında kendini yenilemeyi başaramayacak bir TDKP'yi bekleyen akibete ilişkin söyledikleri inanılmaz gibi görünüyordu. Oysa bu bugün çıplak bir olgu olarak karşımızda duruyor. TDKP tabanında devrimci iddiasını herşeye rağmen korumayı başaran kadrolar başlangıçta TDKP'nın yaşadığı liberal-tasfiyeci savrulmayı şaşkınlıkla karşıladılar. Hatta hala da anlamakta ve algılamakta zorlananlar olabiliyor. Fakat öylesine kaba bir gerçeklik orta yerde duruyor ki, devrimci iddia korunduğu sürece bunu görmezlikten gelmenin artık mümkün olmadığı görülüyor.

İçinden geçtiğimiz süreçte, TDKP'nin geçmişten kalan tabanında yaygın bir hoşnutsuzluk, EP oluşumuyla açık bir uyumsuzluk, belirgin bir arayış ve yer yer kopuşlara tanık oluyoruz. Liberal bir posa olarak şekillenen EP, tabanındaki bu gelişmeyi umursamaz görünüyor. Artık devrimcilere ihtiyaç duymamaları ve bu nedenle varlığına tahammül edememeleri, bu umursamazlık görüntüsünün en önemli nedenidir. Fakat öte yandan da arayış ve kopuşların önü her türlü yöntem kullanılarak kesilmeye çalışılıyor. Bilinen beylik "ajan" ithamları, tehditler, infaz mangalarıyla fiziki yok etme çabaları, ya da bir dönem EKİM'e karşı medet umdukları suskunluk fesadıyla boğma hesapları... Tümü de yeni yöneliş ve kopuşları engelleme hesabıyla kullanılıyor.

Yeni arayış, yöneliş ve kopuş girişimi, anlaşıldığı kadarıyla İstanbul'un bir çalışma bölgesindeki bir grup devrimcinin daha erken bir tarihte liberal yönelişe uyumsuzluğuyla başladı. Durumu fark eden liberal şefler bu bir grup devrimciyi etkisizleştirmeye, yalıtıp tecrit etmeye yöneldiler. Bunu bir ölçüde başardılar da. Fakat bu mahalli çevrenin liberal yönelişin dışına çıkmasını engelleyemediler.

EP'nin kuruluşu ve GKB'nin tasfiyesinden sonra tabandaki hoşnutsuzluk daha da belirginleşti. Açık kopmalar ve yeni arayışlara dönüştü. Bugün başta belli başlı büyük kentler olmak üzere ayrılmalar yaygınlaşıyor.

Bu arayış, kopuş ve şekillenme çabalarının kalıcı bir devrimci kimliğe dönüşmesi bir gereklilik olduğu kadar bir sorumluluktur da. Zira bu başarılamadığı koşullarda, bugün devrimci kaygılarla kopan insanların süreç içerisinde düzene hediye edileceğini görmek fazla bir güçlük taşımıyor.

Kopuşu ve arayışı devrimcileştirme sorumluluğu

Bugün kendisini Komünist İşçi Hareketi/ Bolşevik (BKİH) olarak tanımlayan ve oluşturduğu geçici koordinasyon kararıyla önüne TDKP tabanında arayışı derinleştirme ve yaygınlaştırma, arınma ve netleşme görevi koyan yöneliş sözkonusudur. Bu yönelişin haklılığını, devrimci kaygı ve içtenliğini tartışmak gerekmiyor. Bizi ilgilendiren esas sorun, TDKP'den ayrılmak ve yeni bir yönelişe girmek devrimci tepki ve içtenliğin ürünü olsa bile, nasıl bir ideolojik-siyasal platform ve sınıf yönelişine oturacağıdır.

Bu yeni yönelişin ilk metinlerinden hareketle bütünlüklü bir değerlendirme yapmak henüz olanaklı değildir. İlk metinlerin çok büyük ölçüde kopuş gerekçelerine dayanmaları, ilk olmaları nedeniyle bazı zayıflıklar taşımaları, yer yer eskinin izlerine sahip olmaları, tümüyle anlaşılabilir bu nedenlerle henüz bütünlüklü bir kavrayışa oturmamış olmaları nedeniyle böyledir. Metinlerden hareketle şu kadarını söylemek şimdilik yeterlidir. Yeni yöneliş geçmişi köklü bir sorgulama iddiası taşımaktadır. Popülizmden ideolojik, siyasal ve sınıfsal kopuş ve arınma isteği; işçi sınıfının tarihsel sorumluluğunun önemine vurgu; Türkiye'nin maddi-toplumsal gerçeği ve sınıfların karşılıklı konumları gereği bir sosyalist devrime gebe olduğu; illegal ihtilalci örgütlenme ve bu temelde örgütlenmiş bir parti ihtiyacı; öncü devrimci partinin sınıf karakteri ve kimliği üzerine özel vurgu ve hassasiyet vb... Tüm bunlar yeni yönelişin ileriye sıçrama imkanlarına sahip olduğunu gösteriyor. Fakat ayrıntılarına girmeksizin şu kadarını da söyleyelim. Yer yer yapılan kimi vurgular, isteyenin istediği biçimde yorumlayacağı bazı muğlak tanımlamalar, TDKP'deki çürütücü sürecin etkileri, pratik siyasal görevlere ilişkin (geçici olduğu söylense bile) bugünkü tutum vb. sorunlar sözkonusudur. Kopuşun yeni olduğu, tutukluk ve tutuculaşmanın bir risk olarak varolduğu, sürecin mutlaka dinamik bir gelişme süreci olarak yaşanması ve radikal devrimci bir tarzda karşılanması gerektiğinin bir an için unutulması, ciddi tehlikelere kapı aralar.

Öte yandan, yöneliş ve kopuş yeni olduğu ölçüde, ideolojik, siyasal ve sınıfsal netleşmenin bir ihtiyaç olduğunu vurgulayarak, sürecin devrimci yönüne bakmanın, üstünlüklerini görmenin ve soruna da bu noktadan yaklaşmanın sorumluluklarımızın gereği olduğuna inanıyoruz. Bu nedenle biz, somut diyaloglarımızın ve tartışmaların yarattığı açıklıkları, henüz yazılı metinlere dönüşmese bile ulaşılan sonuçları da hesaba katıyoruz. Tanıyabildiğimiz sınırlar içerisinde, sürecin dinamik bir gelişme seyri göstereceği iyimserliği taşıyoruz.

Verili ilk sonuç, EKİM'in '87 kopuşunun özü itibarıyla proleter sosyalizminin ilk çıkışı olduğudur. Bu noktada sürece ve dolayısıyla TDKP-Leninist Kanat'a yöneltilen eleştiri çıkışın özüyle değil biçimiyle ilgilidir. Söylenen şudur: Ayrışma tabana yayılmadı. Bu tabanın sürece dahil edilmemesiyle doğrudan bağlantılıdır. Leninist Kanat bu konuda üstüne düşenleri yapsaydı, '87 çıkışı kadro bazında çok farklı yaşanırdı.

Kısmen sürecin maddi bilgilerine sahip olamamaları ve bir ölçüde de olsa hala liberal şeflerin spekülasyonlarına itibar göstermeleri, kısmen de kendi sorumluluklarının üstünden atlama kaygısı taşıdığını düşündüğümüz bu eleştiri, gerçekte dayanaksız olduğu kadar geriye de dönüktür.

TDKP tabanının sürece dahil edilmediği, ayrışmanın kadro bazında derinleştirilemediği

doğrudur. Fakat bir başka gerçek ve doğru daha var. TDKP'deki hakim eğilim tabanı sürecin dışında tutmak için özel çaba sarfetti. Bilgi ve belgeler tabandan gizlendi. Taban ise EKİM'in o günkü sınırlı olanak ve güçleriyle sunduğu bilgi, belge ve değerlendirmeye ulaşmak ya da bunlardan yararlanmak için hemen hiçbir çaba harcamadı.Önderlerinin telkinlerine uyarak uzak durdu. Leninist Kanat'ın TDKP içinde kalarak ilkeli bir mücadele ve sağlıklı bir tartışma üzerinden ayrışmayı derinleştirmek ve tabana yaymak olanağı zaten kalmamıştı. İlk çıkış belgelerini titizlikle inceleyen herkes bunu rahatlıkla görecektir.

İleriye dönük bir diğer nokta ise, EKİM'in komünist bir örgüt olarak görülmesi, yaratılan ideolojik açıklık, teorik birikim ve siyasal kimliğin proleter sosyalizminin ve devrimci sınıf partisi davasının bir kazanımı sayılmasıdır. İdeolojik-siyasal çizgi, sınıf perspektifi ve yönelişine ilişkin esasta bir ayrılık ifade edilmemekte, hatta bütünüyle katılındığı söylenmektedir. Eğer bu söylenenler gerçek bir kavrayışın ifadesi ise, diğer tüm sorunların çözümü son derece basittir. Arayışın devrimcileştirilerek kalıcı bir kimliğe büründürülmesi güvence altında demektir.

Yönelişin devrimci sorumlulukla sürdürüleceğine dair bir başka umut verici saptama da, sol hareketin kronik rahatsızlığı olan "yeni bir grup olma" gibi bir kaygı ve çabadan uzak durulacağıdır. O halde, devrimci sınıf partisi yaratma acil görevine tüm çaba ve enerjiyle sarılmak kaçınılamayacak bir görev durumundadır. "Yeni bir grup olma" hastalığından uzak durmanın mantıki tek sonucu (bu belirsiz bir sürece girmek olamayacağına göre) komünist örgütle bütünleşmek olabilir. Proleter sosyalizmi davasıyla bütünleşme iddiasının ciddiyeti, bu iddianın pratik gereklerine uygun davranmayı gerektirir. İddianın pratik gereklerinde tutuk davranıldığı ölçüde, önce bir gerileme, giderek çürüme ve tükeniş akibetiyle karşı karşıya kalınır. İlerleyemeyenin gerileyeceği unutulmamalıdır.

Birkaç ayırdedici nokta üzerine

1) Diyalogların sağladığı açıklıklar, gelinen aşamada karşılıklı sorumlulukların daha da artması anlamına gelmektedir. İlişkinin seyrine, önümüzdeki sürece bu sorumluluğun gerektirdiği ciddiyetiyle yüklenilmek durumundadır. Bu, devrimci sınıf partisi kurma ve geliştirme, işçi sınıfının iktidarı mücadelesi ve sosyalizm davasına karşı bir sorumluluktur. Hiçbir kaygı bunun önüne geçirilemez. Bu sorumluluğu külleyecek biçimde geçmişi kendi içinde tartışmaktan ya da başka tuzak tartışmalara düşmekten kaçınmak gerekir.

2) EKİM'in ideolojk-siyasal çizgisi, örgütsel-siyasal perspektifleri ve sınıf çalışmasındaki birikim ve deneyimleriyle yaratılan imkanlar proleter sosyalizminin önemli bir kazanımıdır. Bu birikimden yararlanmak devrimci bir görev ve sorumluluktur.

TDKP tabanında devrimci iddiasını herşeye rağmen koruyan ve devrimcilikte ısrar edenlerle buluşmak, onları ileriye çekip kazanmak, düzene hibe edilmelerinin önüne geçmek de elbette devrimci bir sorumluluktur. Fakat bunun oyalayıcı, zaman kaybettirici ve giderek süreci tıkayan, geriliğe prim veren bir tutuma dönüştürülmesine izin verilmemesi yine aynı sorumluluğun bir gereğidir. İçlerinde EKİM kompleksi altında olan ve TDKP'nin yarattığı düşmanlık ve önyargıları ciddi düzeyde taşıyanların olduğu bilinmektedir. Geleneksel olanın bir tezahürü durumundaki bu geriliğin ve gericiliğin tek argümanı da "EKİM bunları

H. FIRAT

Devrimci Demokrasi ve Sosyalizm

(TDKP Eleştirisi)

2. Baskı

EKSEN YAYINCILIK

kurmuş" söylemidir. Bu devrimci iddia sahiplerine bir hakarettir. Gerici bir tacizdir. Devrimci içtenlik ve iddia taşıyanların buna prim vermeyecekleri açıktır.

3) Yeni yönelim EKİM'e ilişkin olarak, "çıkışımıza gerekli desteği vermedi" biçiminde bir eleştiri yöneltmektedir. TDKP'nin spekülasyonlarla yıldırmaya, saldırılarla sindirmeye ve suskunluk fesadıyla boğmaya çalıştığı koşullar düşünüldüğünde, ancak belli ciddi kayıtlarla anlaşılabilir ve kabul edilebilir bir eleştiridir bu. Kayıtlarımızın ne olacağı açıktır. EKİM, ilkelerde tavizsiz ve tutarlıdır. Eleştiri sahipleri TDKP'ye öfkede hayli sert, fakat ilerlemede hayli tutuk davrandılar. Öncesi bir yana bırakılırsa, ilk ayrılanlar iki yıldır TDKP'nin dışındalar. Pratik-siyasal görevlerden uzak durularak bir ilerleme sağlanamayacağı yeterince açıktır. Geride kalanlara, TDKP saflarındaki devrimci iddia sahiplerine bu yolla hiçbir destek sunulamazdı. Bu yalnızca liberal şeflerin işini kolaylaştırır, spekülasyonlarını güçlendirirdi. Gelişmeyi ortak bir sorumlulukla birleştirmek ve bir cereyana dönüştürmek konusunda sözü edilebilir bir adım atılmadığı gibi öneri ve taleplerimiz karşısında kayıtsız kalındı. Kaldı ki, tüm bunlara rağmen EKİM, yazılı basında sorunu işlemek dışında, üstüne düşen tüm sorumlulukları gözetti/yerine getirdi. Bugüne kadarki gelişmesiyle yarattığı imkan ve sağladığı kolaylıklardan sözetmek ise gerekmiyor.

4) Yeni yöneliş siyasal

(...) Partiyi yıkıma, dağılmaya, içten içe çürümeye terkeden parti yönetimi hakkında alınan Ağustos Kararları, bu süreci tersine çevirmeyi, partiyi yaşadığı derin bunalımdan çıkarmayı amaçlıyordu. Bütün gerçeklerin partiye açıklanması, geçmişin köklü ve kapsamlı bir muhasebesinin parti gündeminin odağına konması ve bunun ilk adımını atması düşünülen Parti Konferansı kararı, bunun ifadesi idi.

TDKP Olağanüstü Konferansı, Kuruluş Kongresinden beri geçen 7 yıllık aradan sonra toplanan ilk en üst parti platformuydu. Olağan bir sürecin ürünü değildi. Yıllardır süren bir yıkım ve tasfiye, gerçek bir örgütsel dağılma ve derin bir ideolojik-siyasi bunalım koşullarında toplanıyordu. Bütün bunlar Konferansa tarihi bir misyon yüklüyordu. Vazgeçilmez ve ertelenmez görevi, TDKP'nin bugünkü gerçeğini bütün bir geçmiş süreci temelinde değerlendirmek, yeni dönemin görevlerini ve yönelimini bu değerlendirme temelinde ele almaktı. Bu yaşam ve ilerlemenin olmazsa olmaz koşuluydu ve bu nedenle de, Konferans, TDKP'nin son şansıydı. Bu yapılmadığı takdirde, TDKP, yılların beklentisini boşa çıkarmış olacak, değil kendi dışında, kendi içinde ve tabanı nezdinde bile iddia ve inandırıcılığını hepten yitirecekti.

Bizler, soruna bu bilinç ve sorumlulukla yaklaştık. Ve üstümüze düşeni yapmaya çalıştık. Ne var ki, örgütsel yıkımın olduğu kadar, parti saflarındaki küçük-burjuva yozlaşma ve çürümenin ürünü ve göstergeleri olan yapay, biçimsel ve kişisel sorunlarla, bu devrimci çabanın karşısına çıkıldı. Bütün sabır ve iyiniyetimize rağmen, belgelerini tüm TDKP üye ve taraftarlarına ayrıca sunacağımız bu sorunları aşamadık ve konferansımız, kendi kendini tartışma konusu etme noktasına gelerek dağılışını hazırladı.

Konferansı engellemeye dönük çabalar, görünürdeki bütün nedenlerden arındırıldığında, gerçekte, TDKP'nin, bugüne kadar hep havada kalmış iddia ve idealleri doğrultusunda proleter komünist bir yönelişe girme çabalarına karşı gösterilen küçük-burjuva bir ayak diremenin ifadesiydi. Türkiye devriminin ve partinin gerçek sorunlarını tartışmayı, küçük-burjuva siyasal ve örgütsel pratiği aşma sürecine girmeyi engellemek amacındaydı. Doğrusu, bunda bir ölçüde başarılı da olundu. Fakat bilinmelidir ki, devrimimizin ve TDKP'nin sorunları herşeye rağmen tartışılacak, TDKP bünyesinde diri, devrimci, mücadeleci, proleter komünist yönelişe açık tüm güçlerin aynı saflarda birliği için çalışılacaktır.

İnancımız odur ki, bugünün sorunu, TDKP içindeki çeşitli grupları tatmin edecek bir "ara çözüm"e ulaşmak değil, Türkiye işçi sınıfının siyasal sınıf mücadelesinin gerçek ihtiyaçlarına cevap verebilecek bir yönelişe girmektir. Bu ise, TDKP içinde gerici uzlaşmalara dayalı sahte bir birliği değil, tersine, proleter eğilim ile küçük-burjuva eğilimin ayrışmasını zorunlu kılar. Bu bir yol ayrımdır. (...)

TDKP-Leninist Kanat Bildirisinden...

Nisan 1987

sürecin pratik görevleri konusunda bugünkü konumuyla çürütücü bir durumla karşı karşıyadır. Devrimci üretkenlik, yenilenme, sıçrayıp gelişme, bolşevik militan tarz tutturma ve gerçek dönüşüm ancak siyasal sınıf pratiğiyle olanaklıdır. Devrimci niyet ve kaygı, araştırma ve inceleme, devrimci kimliği koruma ve geliştirmede hiçbir biçimde yeterli değildir.

Sonuç olarak

TDKP tabanında devrimci hoşnutsuzluk ve arayış içinde bulunan ya da ondan koparak arınıp gelişme sürecine giren devrimcilerin karşı karşıya bulunduğu devrimci seçenek son derece açık ve nettir. Bu, EKİM'in ideolojik-siyasal olarak doldurduğu ve örgütsel olarak da doldurmaya çalıştığı proleter sosyalizminin mücadele cephesidir.

TDKP'nin bir parçası olduğu çağdaş popülizmle hesaplaşma bir yanıyla tamamlanmıştır. İdeolojik-siyasal zafer kazanılmıştır. Bu zaferi kazandıran perspektif ve birikimle bütünleşmek ve onu içselleştirmek devrimci kişilik ve sorumluluk gereğidir. Proleter sosyalizminin kazanımı olan bu birikime uzak durmak, onu kendi dışında görmek ya da bize rağmen oluşan bir birikimdir zihniyetiyle yaklaşmak, küçük-burjuva yozlaşmanın bir göstergesidir. Ve maalesef küçük-burjuva devrimci hareketin bu kültürü hayli köklü ve etkilidir. Yaşanılan süreci, oluşan olanak ve birikimi görmezlikten gelmek, aynı süreci yeniden yaşamaya çalışmak kollektivizmden uzak bir dar görüşlülük, olamayacak bir şeyi denemeye kalma boş çabası içinde umutsuzluğu örgütlemek, sürecin görev ve önceliklerine karşı yabancılaşmaktan başka bir anlama gelmeyecektir.

EKİM, geleneksel hareketin ideolojik-siyasal yapısını, maddi-toplumsal zeminini, gelenek, kültür, alışkanlık ve değerleriyle enine boyuna irdelenmiş ve bundan köklü bir kopuşu gerçekleştirmiştir. Bu kopuşun örgütsel-politik karşılığını yaratma planında anlamlı sayılabilecek bir mesafe almış bir hareket olarak, bugün devrimci hareket içinde en belli başlı akımlardan biri durumuna gelmiştir. Gelinen yerde sorun, "geriden gelenlerin" de, kendi süreçlerini rasyonalize etmeden, hiçbir tutucu davranışa girmeden bu birikimden parti, devrim ve sosyalizm davası için yararlanmayı başarabilmelerindedir.

Şimdi, popülizme karşı kazanılmış ideolojik-siyasal zaferi kapitalist düzene karşı kazanılacak yeni zaferlerle perçinleme sürecindeyiz. İlk adım ihtilalci proletarya partisinin yaratılmasıdır. Bu görev, sol harekette ve işçi sınıfı saflarında birikmiş olan devrimci potansiyelin birleşmesini zorunlu kılmaktadır. Devrimin samimi takipçileri, iddialı devrimciler, tarihsel olduğu kadar güncel olarak da yakıcı olan bu sorumluluğa kayıtsız kalamazlar.

Proleter sosyalist hareketin yetersizlik ve yetmezlikleri elbette vardır. Fakat bunlar bir yanıyla işçi sınıfı saflarındaki devrimcilerin, birikmiş sosyalist potansiyelin yetersizlikleri, yetmezlikleri ve zaaflarıyla ilgilidir. EKİM'in başyazılarından birinde dile getirilen bir düşünceyi yineleyeceğiz: "Hem olanakların bilincinde olmak ve hem de müdahale için hiçbir aşamanın geç olmayacağı inancıyla hareket etmek, iyi devrimci olmanın bugünkü en önemli kriterlerinden biridir."

Buz kırılmış yol açılmıştır. Bir kez daha "Herkes kendi bayrağı altına!"

H. FIRAT

"İş-Ekmek-Özgürlük Sloganı Üzerine"

Liberal Demokratizmin Politik Platformu

Genişletilmiş 2. Baskı

EKSEN YAYINCILIK

İkinci Baskıya Ek Bölüm: Bugünkü TDKP Üzerine Değerlendirme

Yoldaşların siyasal özgeçmişlerinden...

EKİM: Yeni bir geleneğin temelleri...

(...) EKİM, geleneksel devrimci hareket içinde yıllarca sancılı bir gelişim yaşayan proleter sosyalist potansiyelin nitel bir sıçramayla ileriye çıkıp cisimleşmiş halidir. "Devrimci hareketi kolay bir dağılma ve yenilgiye götüren bir niteliği aşarak" o günlerde "yeni bir döneme girmekte olan işçi hareketinin teorik, politik ve örgütsel ihtiyaçlarına denk düşecek yeni bir yöneliş içine girerek, geçmişin küçük-burjuva ideolojik-politik platformundan marksist-leninist" bir kopuştur. EKİM bu kopuşu, "o güne kadar liberal tasfiyeci bir konuma geçişin bir manivelası olarak kullanılan geçmişin eleştirisini, ilk kez devrimci bir temelde yap"arak başardı.

İdeolojik perspektiflerine uygun olarak; o günkü konjonktürde sınıfa yönelenlerden tamamen farklı bir çizgide, güçlerinin sınırlılığına rağmen, işçi sınıfına yönelişin pratik adımlarını attı. Bugüne kadarki süreçte siyasal sınıf çalışması alanında gösterdiği ısrar bile, o gün sınıfa yönelip bugün unutanlardan ne kadar farklı bir konumda olduğunu göstermek için yeterlidir.

Küçük-burjuva devrimci hareketin bir kaç yıl öncesini unutup legalizm cereyanına kapıldığı dönemde, EKİM illegal örgütsel omurgayı yaratmayı ve illegal faaliyeti temel önemde görmüş ve o zorlu koşullarda legal olanaklardan da yararlanmayı bilmiştir. Bugüne kadar ısrarla sürdürülen yayın faaliyetleri, legal ve illegal alanda her türlü müdahale araç, olanak ve yöntemlerin marksist-leninist ele alınışının ve kullanımının iyi birer örnekleridirler.

Modern revizyonizmin dünya komünist hareketi üzerinde yarattığı tahribatı ve dünyada yaşanan devrim deneyimlerini, toptan tapınmacı ve liberal-troçkist inkarcı eğilimlerden tamamen farklı devrimci bir platformda değerlendirmiş, bugüne kalan mirasın olumluluk ve olumsuzluklarını deneyim ve dersleriyle bilince çıkarmanın yönelişine girmiştir.

Ulusal sorunda, geçmişin sosyal şoven, bugünün kuyrukçu-liberal tutumunun temsilciliğini yapan küçük-burjuva platformdan farklı olarak, EKİM, bir yandan "ulusal eşitsizliğe ve baskıya, her türlü ulusal ayrıcalığa karşı ve ezilen ulusun meşru hakları için, herşeyden önce de kendi kaderini tayin hakkı için kararlılıkla mücadele" ederken, öte yandan da "bunu ... genel olarak milliyetçiliğin her türlüsüne karşı mücadele ile birleştir"miştir. Komünist hareket "çok uluslu bir devletin sınırları içinde ezen-ezilen uluslardan ve azınlık milliyetlerden işçilerin her düzeyde mücadele ve örgüt birliği"ni temel önemde görmüştür ve bunun mücadelesini vermektedir.

EKİM, her türlü tasfiyeciliğin ve çürümenin boyverdiği ortamda, marksist-leninist platformuyla ayakta kalmayı başarmış, bunu ideolojik-politik mücadeleyle birleştirmiştir. Tasfiyeciliği içinden söküp atarken de apayrı bir geleneğin temellerini atmıştır. (...)

"EKİM bir tahlil gücü demektir". Ortaya çıkışı, bugüne dek söyledikleri, güncel siyasal durum üzerine değerlendirmeleri, sınıf hareketine müdahalede kullandığı marksist yöntemi ve sınıf bakışaçısı bunu fazlasıyla kanıtlamıştır. Bu söz EKİM'in farkını salt "sosyalist devrim"e indirgeyenlere verilen en iyi yanıttır.

"Dünya devrimi için Türkiye devrimi!" perspektifiyle hareket eden EKİM, ortaya çıkışından bugüne kadar yakıcı bir ihtiyaç ve acil bir görev olan illegal ihtilalci sınıf partisini proletaryanın bağrında yaratma çabası içinde olmuştur. Tüm diğer ezilen sınıf ve katmanlar içinde çalışmayı bunu gözeterek ele almıştır. Partileşme yolunda önemli bir mesafe alan EKİM, 3. Genel Konferansı ile buna yeni bir ivme kazandırmıştır.

Bugün artık sorun proletaryanın devrimci partisini bir an önce yaratmaktır. Hareketimizin önümüze koyduğu partileşme sürecini tüketmek, tüm kadroların siyasal sınıf çalışması içinde yetkinleşerek proleter dönüşümü yaşamaları, proleter sınıf devrimcisi kimliğini kazanmaları ve buna yaraşır politik önderlik kapasitesi sergileyebilmeleri ile mümkün olacaktır.

Partileşme sürecinin sorumluluklarının bilincinde olarak ve bugüne kadar yaşadığım süreci gözönünde bulundurarak, EKİM ile olan bağlarımı bir üst düzeye çıkararak pekiştirmek istiyorum. Bu amaç çerçevesinde örgüt üyeliği için başvuruyorum.

S. E.

Okurlardan / Yoldaşlardan...

Pasif eylem biçimleri aşılmalıdır!

Maaşlarının ve sözleşmeden doğan farklarının verilmemesi üzerine Küçükçekmece Belediyesi işçileri 21 Eylül'de yeni bir yürüyüş daha yaptılar. Polis ablukası altında sessiz bir şekilde belediye binasının önüne geldiler ve bir basın açıklaması yaptılar. Kendisini tekrarlayan bu tür pasif eylemlerle sonuç almanın mümkün olamayacağı giderek daha açık görülüyor.

Küçükçekmece Belediyesi işçileri, belli bir mücadele deneyimine sahip olmalarına rağmen, ücretlerinin dışındaki diğer toplumsal sorunlara yeterince ilgi göstermiyorlar. Sorunlarının temelini ücretler oluşturduğunda kitlesel katılımlı eylemler gerçekleştirebilirlerken, örneğin cezaevi direnişi ile ilgili eylemlere ilgisiz kalabiliyorlar. Son açlık grevleri ile ilgili eylemlere sınırlı sayıda devrimci ve demokrat işçi ilgi gösterdi. Bunun böyle olmasında özellikle öncülerin büyük bir payı vardı. Eylemlerin örgütlenmesi sendika yönetiminden ve temsilcilerinden beklendi. Bu yapılmayınca da öncülerden kimileri geri çekildi, kimileri de sendika yönetimini ve temsilcileri aşan bir tutum içine giremedi. Bu durum "ücret" çerçevesindeki bir mücadelenin dahi neden ilerletilemediğine açıklık getiriyor.

İşçiler altı aydır maaşlarını ve sözleşme farklarını alamıyorlar. Yüz milyonu aşan alacakları var. Bu nedenle huzursuzluk ve tepkiler giderek artıyor. Bu tepkileri örgütlemek ve doğru kanallara akıtmak görevi ise öncülere düşüyor. Pasif eylemler yalnızca işçilerin mücadele isteğini kırıyor. Geniş işçi tabanını içine alan eylemler örgütlemek, sendika yönetimine tabandan basınç oluşturarak harekete geçirmek gerekiyor. "Sendika yönetimi bizleri engelliyor" türünden sözlerin arkasına sığınılmamalıdır. Belediye başkanlığına dilekçe verme "eylemi" için bizzat işçiler "bu tür pasif eylemlerle bir yere varılamaz" diyorlar. Varılamayacağı açıktır. Daha etkin eylem biçimleri hayata geçirilebilmeli ve üretimden gelen güç kullanılabilmelidir. Tabana dayanan komiteler oluşturarak bu komitelerde eylem kararı almak, taban basıncı yoluyla sendika yönetimini harekete geçirmek gerekiyor.

Ekimci bir işçi/İstanbul

Emekçileri açlığa mahkum eden sermaye düzenidir

Ekmek işçi ve emekçilerin neredeyse tek beslenme maddesidir. Dünyadaki bütün zenginlikleri yaratanlar bulabildikleri ölçüde ekmeğe mahkumdurlar. Aslında sermaye bizlere ekmeği de fazla görmektedir. Ancak, ücretli kölelerini hergün yeniden sömürebilmesi, nihayetinde onların sürünseler de yaşamalarına bağlıdır. İşsizlerin, demek ki yedek işgücü ordusunun bu kadar kalabalık olduğu bir çağda, emekçilerin bir kısmı açlıktan, yetersiz beslenmenin yolaçtığı hastalıklardan kırılsa da bu pek sorun değildir.

Son dönemlerdeki ekmek zammı nedeniyle fırıncılar üzerinden koparılan fırtınaya bu gözle bakmak gerekiyor. Fırın işçileri, en yoğun sömürüye uğrayan bir sektörün çalışanlarıdır. Günde 18 saate varan çalışma temposu ile ne geceleri ne gündüzleri bellidir. Ücretleri ise alabildiğine düşüktür. Bu durum ne sadece günümüze ne de ülkeye özgüdür. Marx *Kapital*'de 1800'lerin dünyasını anlatırken, bu durum üzerinde özellikle durmak ihtiyacı duymuştur. Ezilen işçilerin tek besini ekmek yine ekmek işçilerinin kanı canı üzerinden ucuza satılmalıdır ki, burjuvazi ücretleri alabildiğine düşürsün, kârına kâr katsın. İşçilerin ve emekçilerin yediği ekmekten her türlü pislik çıkarken, doğal ki sermayenin ve onun uşaklarının yediği ekmek de farklı olacaktır. "Ekmek yoksa pasta yesinler!" sözü her konuda olduğu gibi burada da iki farklı dünyayı anlatmaktadır. Burjuvazinin dünyası ile proletaryanınkini... Ülkemizde de sömürü katmerleşip kapitalist ekonominin krizi emekçilere yıkılırken, ekmeğin kalitesi her gün düşmekte, fiyatı yükselmektedir. Fakat diğer taraftan zengin semtlerinde değişik türde ekmek ve mamülleri üreten lüks fırınlar çoğalmaktadır.

Ekmek zamlarının iyice dayanılmaz bir hal alması nedeniyle, medya, tepkileri fırıncılar üzerinde yoğunlaştırarak hedef saptırmaya özel bir önem verdi. Program üzerine program yapmaya başladı. Her sermayedar gibi fırın işvereninin de gözünü kâr hırsı bürümüştür. Tek düşündüğü daha fazla sömürü, daha fazla kârdır. Bu son derece açıktır. Ama bu durum sadece fırın işverenlerine özgü değildir. Her patronun, sömürücünün varlık nedenidir bu. Ezilenleri kuru ekmeğe muhtaç hale getiren fırıncılar değil sermaye düzenidir. Ezilenlerin sanki tek ihtiyacı ve hakkı ekmek ve buna dahi ulaşamamanın sorumlusu da fırıncılardır gibi bir çarpıtma kampanyası yürüten sermaye düzeninin uşakları, gerçek suçluyu saklama, öfkeyi sahte kanallara yöneltme çabasındadırlar.

Refah Partisi ise, kuzu postuna bürünen kurt misali, Ramazanda ekmeği 8 bin liradan satarak sosyal demagojisini genişletme çabasındadır. Ramazan boyunca iftar sofrası adı altında yoksullara yemek de veren bu partinin belediyelerinin gerçek yüzü açığa çıkarılmalıdır. İşçi ve emekçiler bu partiye sormalıdırlar; yoksullara sadaka dağıtarak onları aşağılamak yerine sadakanın gerekliliğini ortadan kaldıracak ne yapıyorsunuz? İşsizliği, sefalet ücretlerini, açlığı nasıl yok edeceksiniz? Belediyelerde yaptığınız gibi işçi kıyımlarıyla mı?

Sermaye düzeni bizleri açlığa mahkum etsin, düşman ise fırıncılar ilan edilsin; bir düzen partisi olan Refah Partisi ise göstermelik sadakalarla yoksullara şirin gözüksün! Bu yalnızca aşağılık bir oyundur.

K.C. /İstanbul

Katliamların hesabını soracağız!

Rejimin cezaevlerindeki siyasi tutsaklar üzerinde öteden beri sürdürmekte olduğu her türlü teslim alma uygulaması devrimci yurtsever tutsakların direnişiyle püskürtülmüştür. En son eli kanlı faşist Mehmet Ağar komutasında siyasi tutsaklara karşı saldırıya geçen faşist devlet güçlerini binlerce tutsak canını siper ederek ve 12 yoldaşını kavgada şehit vererek geri püskürttü. Direniş karşısında yenilgiye uğrayan ve bu yenilgiyi sindiremeyen devlet, iki ayı aşkındır yeni genelgeler yayınlayıp haklarımızı gaspederek yeni saldırı provaları yapıyordu.

Devletin bu politikasını ve hak gasplarını protesto etmek için Türkiye ve Kürdistan'daki tüm siyasi tutsaklar direnişe geçmeye hazırlanırken, Diyarbakır zindanına çok açık bir şekilde saldırıldı. Devletin, zindan direnişi tarihinde önemli bir rolü olan Diyarbakır zindanından katliama başlaması ve son alınan haberlere göre en az 10 yoldaşımızı katletmesi bütün zindanlara gözdağı verilmek istendiğini ortaya koyuyor. (...)

Biz cezaevlerinde bulunan siyasi tutsaklar olarak, faşist devletin katliamlarını kınıyor, sessiz kalmayaağımızı, baskıların katliamların hesabını soracağımızı belirtiyor ve kendine insanım diyen herkesi faşist devletin uygulamalarına karşı harekete geçmeye çağırıyoruz.

Ankara Merkez Kapalı Cezaevindeki PKK, DHKP-C, MLKP, TİKB, EKİM, TDKP davası tutsakları

Düşmandan öğrenmek!..

"Kardeşimi vuranları yasalar affetse bile ben affetmeyeceğim." Zindan direnişinin zaferle taçlandığı günlerde, kendi sınıfının kinini en yalın biçimde dile getiren Sakıp Sabancı, bizlere bir kez daha sermaye sınıfını daha iyi tanıma fırsatı verdi.

Yavuz hırsızın ev sahibini bastırması misali, devrim cephesinin zaferlerle ilerlediği bu dönemde, yenilginin kuyruk acısıyla emir erlerine ilk sinyalleri yolluyor; bugün alınan bu yenilgiyle sakın ha gerilemeyin demek istiyordu. Ama Sabancı asalağı da çok iyi bilmektedir ki, bu yol uzun bir yoldur. Daha çok mevzilerde çarpışılacak ve Sabancı gibi kan emiciler, ordularıyla, polisleriyle, parlamentolarıyla, basınıyla lâyık oldukları tarihin çöplüğüne atılana kadar bu yürüyüş devam edecektir.

Bizler, bu kan emici asalaklar gibi, sınıf kinimizle örgütlenip dişe diş bir mücadeleye atıldığımız, iktidara yürüyün bir sınıf haline geldiğimiz zaman, affetmemekten bahsedenler kapitalizmin barbarlık tarihinin hesabını tek tek vereceklerdir.

İşçi sınıfı savaşacak, sosyalizm kazanacak!

İlyas/İstanbul

Okurlardan / Yoldaşlardan...

Mahalli Bildirilerden...

Devlet Diyarbakır Cezaevinde 11 tutsağı vahşice katletti!
Karartılıp kirletilmek istenen geleceğine sahip çık!

Sermaye devleti cezaevlerindeki siyasi tutsaklar üzerinde insanlık dışı uygulamalarını tırmandırıyor. Devrimcileri özgürlük ve sosyalizm davasına, emeğin kurtuluşu kavgasına, ihanete, itirafçılığa zorluyor. Bunun için devlet terörü, en iğrenç ve asılsız senaryolar devreye sokuluyor. Tek kişilik hücrelerde yani tabutluklarda yaşayan bir ölüye çevrilmek isteniyor. Üzerlerine bomba atılıyor, kurşun sıkılıyor, demir şişlerle, zincir ve kalaslarla saldırılıyor. ...

İller İdaresi Yasası ile toplumsal muhalefet ve her türlü hak arama mücadelesine uygulanacak devlet terörü yasalaştı. Artık devlet istediğinde sokak ortasında adam öldürebilecek, grev yasaklayabilecek, sendika kapatabilecek... Asıl amaç estirilen devlet terörüyle ekonomik saldırıların yolunu düzlemek, sizlerin buna tepkisini engellemektir.

İşçiler, emekçiler; Bu vahşet sizin sırtınızdan yürüyor. Sizin emeğinizin daha fazla sömürülmesi için büyütülüyor vahşet. Saldırıya ilk uğrayanların ve karşı koyanların devrimciler ve komünistler oluşu sizi yanıltmasın. Bununla sizlere gözdağı verilmek isteniyor.

Bunun için vahşete seyirci kalmamalı, fabrikalarda, semtlerde birleşik, militan protesto gösterilerinde bulunmalı, devrimciler ve komünistlerle yanyana kavgada yerini almalısın. Saldırılar seni de boğmadan, vahşet daha da büyümeden harekete geçmelisin.

EKİM Kartal-Pendik Bölge Komitesi'nin bildirisinden....

Sokağa, Eyleme, Mücadeleye!

Küçükçekmece Belediyesi İşçileri!

TC devleti tüm kurumlarıyla kangren olmuş etrafa pis kokular saçıyor. Polisiyle, askeriyle mafyalaşan faşist devlet hakkını arayan işçi ve emekçilere, Kürt halkına, öğrencilere saldırıyor. Yüzlerce kayıp, faili belli cinayetler, özgürlük tutsaklarına yönelik saldırılar artıyor. En son Diyarbakır Cezaevine saldırarak 10 devrimciyi katlettiler. ... İller İdaresi Yasasını meclisten geçirerek tüm illerde olağanüstü hal uygulanmaya başlandı. Yıllardır emeğimizden kesilerek Tasarrufu Teşvik Fonu'nda biriken nemalara el koyuyorlar. Talan edilerek batırılan SSK özelleştiriliyor, sermayeye peşkeş çekiliyor. Mezarda Emeklilik Yasası çıkarılıyor. Tüm bunları kabuğumuza çekilmiş seyrediyoruz.

Hepimiz biliyoruz ki pasif eylemlerle hiçbir yere varılamaz. Tüm bu saldırılara dur demek için üretimde gelen gücümüzü kullanalım, sokağa çıkalım. Bedel ödemeden hakkımızı alamayacağımızı biliyoruz. Tüm saldırılara karşı topyekün mücadeleye!

Ekimci İşçiler imzalı bildiriden...

Diyarbakır zindanında katliam
Sermayenin faşist devletini döktüğü kanda boğacağız

İşçiler, emekçiler;

Bu devlet tepeden tırnağa kana bulanmış bir suç ve terör aygıtıdır. ... Bu düzen hırsızlar ve katiller çetesiyle ayakta duruyor. İşçilerin ve emekçilerin yarattığı bütün zenginlikleri ve değerleri talan eden, onları işe ve ekmeğe muhtaç hale getiren, bütün hak arama eylemlerini terör olarak gösterip saldıran bu asalaklar çetesi her geçen gün daha da pervasızlaşıp saldırganlaşmaktadır. Kürdistan'da Kürt halkına karşı imha savaşını cinayet ve katliamlarıyla tırmandıran sömürgeci güç ile Türkiye metropollerinde işçi ve emekçi hareketine saldıran, sokak infazlarıyla, işkenceleriyle, faili belli cinayetlerle, ev baskınlarıyla terör estiren güç aynı güçtür. Bu sömürgeci ve sömürücü sermaye iktidarıdır. Asalakların burjuva sınıf iktidarı varlığını, sömürü, sefalet, baskı ve terörle sürdürüyor ve bütün muhalif odaklara azgınca saldırıyor. Bu saldırılar ancak işçi ve emekçilerin, Kürt halkının birleşik devrimci mücadelesiyle püskürtülebilinir.

EKİM İsviçre Komitesi imzalı bildiriden...

Temsilci Arkadaşlar, hepimiz, çalışmamızın insanlık tarihine geçeceğine ve insanlığın dörtte birini oluşturan Çin halkının artık ayağa kalktığını gözler önüne sereceğine inanıyoruz. Çinliler her zaman büyük, yiğit ve çalışkan bir ulus olmuşlardır; geride kalmaları ancak yakın çağa rastlar. Ve bunun tek nedeni de, yabancı emperyalizmin ve yerli gerici hükümetlerin sömrü ve zulmüdür. Atalarımız bir yüzyılı aşkın bir zamandır yerli ve yabancı zalimlere karşı, boyun eğmez mücadeleler vermekten bir an bile geri durmamışlardır; Çin devrimindeki büyük öncümüz Dr. Sun Yatsen'in önderliğindeki 1911 Devrimi de bunlardan biridir. Atalarımız, yarım kalan amaçlarını gerçekleştirmemizi istediler. Biz de onların bu isteğini yerine getirdik. Saflarımızı sıklaştırdık ve Halk Kurtuluş Savaşı ve büyük halk devrimi sayesinde yerli ve yabancı zalimleri yenilgiye uğrattık; şimdi de Çin Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşunu ilan ediyoruz. Bundan böyle ulusumuz, dünyanın barışsever ve özgürlüksever uluslar topluluğunu bir üyesi olacak ve kendi uygarlık ve refah düzeyini yükseltmek ve aynı zamanda dünya barışını ve özgürlüğü geliştirmek için cesaretle ve vargücüyle çalışacaktır. Ulusumuz, bundan böyle, aşağılanıp horlanan bir ulus olmayacaktır. Artık ayağa kalktık. Devrimimiz bütün ülkelerin halklarının desteğini ve onayını kazandı. Dünyanın dört bir yanında dostlarımız var.

Devrimci çalışmamız henüz tamamlanmadı. Halk Kurtuluş Savaşı ve devrimci halk hareketi hala ilerliyor ve çabalarımızı sürdürmemiz gerekiyor. Kuşkusuz, emperyalistler ve yerli gericiler yenilgilerini kolay kolay kabullenmeyecek, umutsuzca savaşacaklardır. Bütün ülkede barış ve düzen sağlandığı zaman kesinlikle sabotajlara girişecekler, şu ya da bu yoldan huzursuzluk yaratacaklar ve her gün, her dakika bir geri dönüş tezgahlamaya çalışacaklardır. Bu, kaçınılmaz ve kesindir. Uyanıklığı hiçbir şekilde elden bırakmamalıyız.

Devlet sistemimiz olan demokratik halk diktatörlüğü, halk devrimi zaferinin ürünlerini korumak ve yerli yabancı düşmanların geri dönüş hayallerini boşa çıkarmak için güçlü bir silahtır. Zaferin bu ürünlerini koruma ve yerli ve yabancı düşmanların geri dönüş hayallerini boşa çıkarma mücadelemizde yalnız kalmamak için, uluslararası alanda, bütün barışsever ve özgürlüksever ülke ve halklarla ve en başta da Sovyetler Birliği ve Yeni Demokrasilerle birleşmeliyiz. Demokratik halk diktatörlüğünde sebat ettiğimiz ve yabancı dostlarımızla birleştiğimiz sürece, her zaman zafer kazanacağız.

Demokratik halk diktatörlüğü ve yabancı dostlarımızla dayanışma, inşa çalışmamızı hızla tamamlamamızı sağlayacaktır. Daha şimdiden ülke çapında ekonomik inşa göreviyle karşı karşıyayız. Son derece elverişli koşullar, 475 milyon nüfusa ve 9 600 000 kilometrekarelik bir ülkeye sahibiz. Önümüzde gerçekten de güçlükler var, hem de pek çok. Ama ülke halkının yiğit bir mücadele vererek bu güçlüklerin hepsinin üstesinden geleceğine kuvvetle inanıyoruz. Çin halkı güçlükleri yenmede zengin bir tecrübeye sahiptir. Hem atalarımız, hem de biz uzun yıllar büyük güçlüklere göğüs gerdik, güçlü yerli ve yabancı gericileri bozguna uğrattık; öyleyse şimdi zaferden sonra neden müreffeh ve gelişen bir ülke inşa edemeyelim? Sade yaşama ve sıkı mücadele etme tarzımıza bağlı kaldığımız sürece, birlik olduğumuz sürece ve demokratik halk diktatörlüğünde sebat ettiğimiz ve yabancı dostlarımızla birleştiğimiz sürece, ekonomik cephede hızla zafer kazanabiliriz.

Ekonomik inşa dalgasının yükselişini, kültür alanında bir inşa dalgası izlemek zorundadır. Çin halkının uygarlıktan yoksun bir halk olarak görüldüğü dönem artık sona ermiştir. Dünyada ileri bir kültüre sahip olan bir ulus olarak ortaya çıkacağız.

Milli savunmamız sağlamlaştırılacak ve bir daha hiçbir emperyalistin ülkemizi istila etmesine izin verilmeyecektir. Temelini kahraman ve çelikleşmiş Halk Kurtuluş Ordusu'nun oluşturduğu halkımızın silahlı kuvvetleri korumalı ve geliştirilmelidir. Yanlızca güçlü bir kara kuvvetlerine değil, aynı zamanda güçlü bir hava kuvvetlerine ve güçlü bir deniz kuvvetlerine sahip olacağız.

Yerli ve yabancı gericiler karşımızda titresinler! Şu işi beceremediğimizi, bu işin üstesinden gelemediğimizi söylesinler. Biz Çin halkı kendi sarsılmaz gücümüze dayanarak dosdoğru hedefimize ulaşacağız.

Halk Kurtuluş Savaşı'nda ve halk devriminde canlarını veren halk kahramanları sonsuza dek yüreklerimizde yaşayacak!

Seçme Eserler-V
Kaynak Yayınları, İkinci baskı, s.21-24

Büyük Çin Halk Devriminin 47. Yıldönümü (1 Ekim 1949)

Çin halkı ayağa kalktı!

Çin Halk Siyasi Danışma Konferansı'nın
1. Genel Toplantısında yapılan açış konuşması (21 Eylül 1949)

Mao ZEDUNG

Temsilci Arkadaşlar,

Bütün ulusun büyük bir sabırsızlıkla beklediği Siyasi Danışma Konferansı çalışmalarına başlamış bulunuyor.

Konferansımız, Çin'deki bütün demokratik Partileri ve halk örgütlerini, Halk Kurtuluş Ordusu'nu, ülkenin çeşitli bölgelerini ve milliyetlerini ve denizaşırı ülkelerde yaşayan Çinlileri temsil eden 600'ü aşkın temsilciden oluşmaktadır. Bu, konferansımızın, bütün ülke halkının büyük birliğini temsil eden bir konferans olduğunu göstermektedir.

Bütün ülke halkının bu büyük birliğine ulaşılmasının nedeni, ABD emperyalizminin desteklediği gerici Guomindang hükümetini yenilgiye uğratmış olmamızdı. Yeryüzünde eşine pek az rastlanmış bir ordu olan kahraman Çin Halk Kurtuluş Ordusu, üç yıldan biraz fazla bir süre içinde ABD desteğindeki gerici Guomindang hükümetinin milyonlarca askeri tarafından girişilen bütün saldırıları yerle bir etti ve karşı saldırıya ve saldırıya geçti. Şu anda Halk Kurtuluş Ordusunun milyonlarca askerinden oluşan sahra orduları, savaşı Tayvan, Gvantung, Gvangsi, Kveyçov, Sicuan ve Sinkiang yakınlarındaki bölgelere sürmüş ve Çin halkının büyük çoğunluğu kurtuluşa kavuşmuş bulunmaktadır. Bütün ülke halkı üç yıldan biraz fazla bir süre içinde saflarını sıkıştırdı, Halk Kurtuluş Ordusu'nu desteklemek üzere omuz omuza verdi, düşmana karşı savaştı ve temel zaferi kazandı. İşte, bugünkü Halk Siyasi Danışma Konferansı bu temel üzerinde toplanmış bulunmaktadır.

Konferansımızın adının Siyasi Danışma Konferansı olmasının nedeni, üç yıl kadar önce Çan Kayşek'in Guomindangı'yla birlikte bir Siyasi Danışma Konferansı toplamış olmamızdır. Bu konferansta varılan sonuçlar Çan Kayşek'in Guomindangı ve onun suç ortakları tarafından baltalanmış, ama gene de Konferans halk üzerinde silinmez bir etki bırakmıştı. Bu konferans, emperyalizmin uşağı Çan Kayşek'in Guomindangı ve onun suç ortaklarıyla birlikte halkın yararına hiçbir şeyin yapılamıyacağını göstermişti. Kararları gönülsüzce kabul etmeleri bile bir işe yaramamıştı; çünkü, fırsatını bulur bulmaz bu kararları yırtıp atmışlar ve halka karşı amansız bir savaş başlatmışlardı. Bu konferansta sağlanan tek kazanç, konferansın halka şu önemli dersi öğretmesi oldu: Emperyalizmin uşağı Çan Kayşek'in Guomindangı ve onun suç ortaklarıyla asla uzlaşılamaz; ya bu düşmanları yok edersin ya da onlar tarafından ezilir ve katledilirsin; ya biri ya öteki, başka bir seçenek yoktur. Çin Komünist Partisi'nin önderliğindeki Çin halkı üç yıldan biraz fazla bir süre içinde hızla uyandı ve emperyalizme, feodalizme, bürokrat kapitalizme ve onların genel temsilcisi gerici Guomindang hükümetine karşı ülke çapında bir birleşik cephe içinde örgütlendi. Halk Kurtuluş Savaşını destekledi, gerici Guomindag hükümetini esas olarak yenilgiye uğrattı. Çin'de emperyalizmin boyunduruğunu kırdı ve Siyasi Danışma Konferansı'nı yeniden topladı.

Bugünkü Çin Halk Siyasi Danışma Konferansı yepyeni bir temel üzerinde toplanmış bulunmaktadır; bütün ülke halkını temsil etmektedir ve bütün ülke halkının güvenine ve desteğine sahiptir. Bu nedenle, konferans, bir Milli Halk Meclisi'nin görev ve yetkilerini üstleneceğini ilan etmektedir. Konferans, gündemine uygun olarak, Çin Halk Siyasi Danışma Konferansı'nın Kurtuluş Yasasını, Çin Halk Cumhuriyetinin Merkezi Halk Hükümetinin Kuruluş Yasasını ve Çin Halk Siyasi Danışma Konferansı'nın Ortak Programını kabul edecek; Çin Halk Siyasi Danışma Konferansı'nın Milli Komitesini ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin Merkezi Halk Hükümeti Konseyini seçecek; Çin Halk Cumhuriyeti'nin milli bayrağını ve milli amblemini kabul edecek ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin başkentinin neresi olacağına karar verecek ve dünyanın çoğu ülkesinde kullanılmakta olan takvimi kabul edecektir.

(Devamı s.23'te)